

Benedenscheldebekken

Wateruitvoeringsprogramma

Goedgekeurd bekkenbestuur

14/06/2024

Samen werken aan water

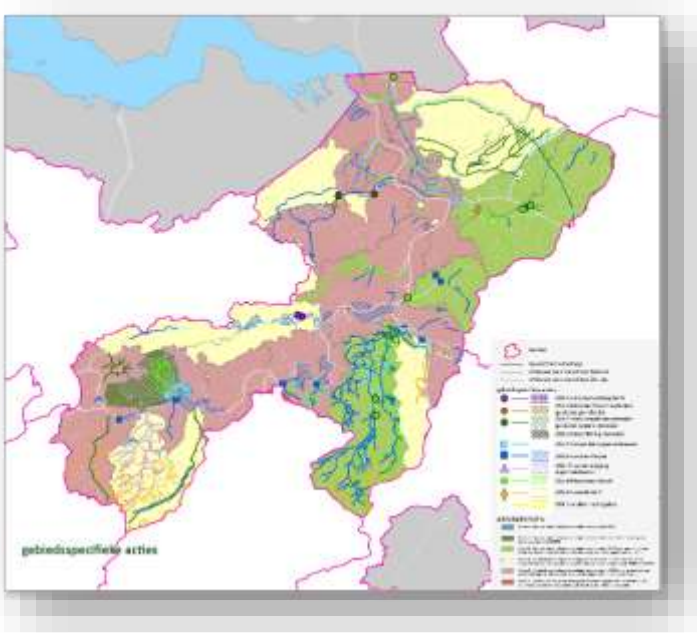
Integraal Waterbeleid
Benedenscheldebekken

Met het **wateruitvoeringsprogramma** voor het **Benedenscheldebekken** leggen de partners binnen het bekken de **prioritering** incl. **timing** vast voor de **uitvoering** van de **gebiedsspecifieke acties** die nodig zijn om in het bekken de waterkwaliteit en ecologie te verbeteren, de structuur van de waterlopen te herstellen, de overstromings- en droogteproblematiek aan te pakken en de waterbeleving te verhogen.

De uitvoering van het [actieprogramma](#) van het bekken specifieke deel Benedenscheldebekken van de stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027 vormt de basis van het uitvoeringsprogramma aangevuld met andere acties en projecten die bijdragen aan de te halen toestand.

Naast de gebiedsspecifieke acties is het belangrijk dat ook de [generieke acties \(Vlaams deel 2022-2027\)](#) uit de stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027 uitvoering krijgen. Zij leveren immers een belangrijke bijdrage aan het halen van de doelstellingen.

Figuur 1: [locatie gebiedsspecifieke acties opgenomen in het bekken specifieke deel Benedenscheldebekken van de stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027](#)

Per gebied in het bekken hebben de partners samen de te halen **doelstellingen** uitgeschreven alsook het **engagement** dat ze aangaan om bij te dragen aan het halen van die doelstellingen. Bij de verschillende initiatieven (acties/projecten) is een stand van zaken en planning opgenomen. Indien van toepassing zijn ook de knelpunten/drempels weergegeven die de realisatie van de actie of het project bemoeilijken of in de weg staan.

Kalkenvaart	3
Groot Schijn	6
Antitankgracht	13
Grote Molenbeek-Vliet	17
Benedenvliet	24
Lede	28
Getijdedurme	32
Verlegde Schijns	35
De drie Molenbeken	40
Zielbeek-Bosbeek	44
Noord-Zuidverbinding (Waasland)	46
Waterloop van de Hoge Landen (Waasland)	47
Zeeschelde	52
Zijlopen Schelde/Rupel	58
Scheldehaven	64
Aanbevelingen	68

HET ENGAGEMENT VAN DE PARTNERS

1. Het Agentschap voor Natuur en Bos en de Vlaamse Milieumaatschappij verzekeren een klimaatadaptief peilbeheer in de Kalkense Meersen (Blue Deal actie 5B_A_0025)

Het doel is het instellen van een vernieuwend en holistisch peilbeheer door gebruik te maken van de nieuwe uitwateringsstructuren en buffers. We streven naar een minimaal inzetten van het pompemaal om de duurzaamheid te verhogen, evenwel zonder in te boeten op veiligheid. Uitwateren gebeurt maximaal gravitair over de reeds gebouwde vistrappen om vismigratie mogelijk te maken. Het nieuwe streefpeil is conform de doelen van het Sigmaplan (IHD). Een belangrijk aandachtspunt is klimaatmitigatie: tegengaan van verdroging in lange perioden zonder neerslag evenals vertraagde afvoer bij extreme neerslag. Peilen en aanslagpeilen worden afgesproken aan de hand van een hydrologische studie en overleg met de actoren ([5B_A_0025](#)). De Kalkenvaart is een prioritair gebied voor opmaak van een peilbesluit.

Hoever staan we

ANB en VMM volgen actief de waterpeilen op en monitoren de droogte en impact hiervan op ondermeer de vismigratie.

In opdracht van VMM heeft het INBO proeven rond vismigratie uitgevoerd. Hierbij werd het belang van passieve migratie aangetoond.

Het pompemaal is vernieuwd qua sturing en bedrijfszekerheid. Daardoor is er een veel gelijkmatiger peil in de Meersen. Er wordt zoveel mogelijk gravitair geloosd, maar dat heeft in de huidige configuratie zijn limieten.

Volgende stappen worden genomen ivm het instellen van een toekomstig peilbeheer:

- kombergingsscenario wordt bekeken (studie door ANB), hiervoor is een nieuw gemaal vereist;
- ontwerp nieuw gemaal met meer gravitaire uitwatering, inwateringskoker voor passieve vispassage en visvriendelijke pompen is in opmaak door VMM met ruime bevraging actoren.
- ANB plant extra ingrepen in het gebied (stuwen) om buffering te vergroten.

Luchtbeeld van de Oude Schelde

2. VMM saneert de waterbodem van het afwaartse traject van de Kalkenvaart

De waterbodem op het afwaartse traject van de Kalkenvaart bevat hoge concentraties aan zware metalen, onder meer net afwaarts Kalkendorp en aan het pompemaal. **VMM** saneert de waterbodem op het traject van de Kalkenvaart afwaarts Kalken-dorp ([8B_D_0103](#)).

Hoever staan we

De laatste slibuiming dateerde uit de jaren '70. VMM vatte de werken aan na de zomer van 2022. Het slib wordt opgezogen van op het water met een cutterzuiger. Dit wordt vervolgens via buizen in een ontwateringsbekken gepompt. Hier zal het slib offline uitdrogen, zodat er minder vrachtvervoer nodig is. De werken zijn ondertussen afgerond, maar de baggerspecie is nog ter plaatse. Er werd PFAS vastgesteld, waardoor de kostprijs sterk is opgelopen.

3. **Aquafin en gemeentes optimaliseren het rioleringsstelsel in het zuiveringsgebied Laarne**

De stelselmatige uitbouw en optimalisatie van de saneringsinfrastructuur is belangrijk voor het halen van de goede ecologische toestand. Het zuiveringsgebied Laarne heeft een verouderd collectorenstelsel. Een grondige doorlichting van het gebied kan eventuele knelpunten met een rechtstreekse impact op de waterlopen in beeld brengen.

Belangrijk in dit gebied is ook de renovatie van de RWZI Laarne. De nieuwe waterlijn is in gebruik sinds 29/11/2022. De sliblijn van de installatie wordt in dienst genomen begin juni 2024 zodat in juni de bestaande sliblijn kan afgebroken worden.

Hoever staan we

Het effluent van de RWZI Overschelde loost momenteel nog op de Kastermeersloot. Eind mei 2024 wordt het effluentpompstation van RWZI Overschelde in dienst genomen zodat vanaf dat moment het effluent van de installatie geloosd wordt in de Schelde.

De hydronautstudie voor Laarne werd afgerond in 2023 en geeft gericht de knelpunten in het rioleringsstelsel weer, alsook de ingrepen om hieraan te remediëren. De opmaak van het hemelwater- en droogteplan door Aquafin voor de gemeente Laarne is lopende.

HET ENGAGEMENT VAN DE PARTNERS

4. Uitvoeren van het Project- en actieplan Groot Schijn

Het project- en actieplan Groot Schijn bouwt voort op de visie en acties uit het stroomgebiedbeheerplan en geeft concrete doelstellingen weer voor de periode 2022-2027:

Doelstelling 1: **Streven voor het afstroomgebied Groot Schijn naar een goede ecologische toestand na 2027.** Hiervoor zetten we in op:

- Verbeteren van de waterkwaliteit door aanpak van de saneringsinfrastructuur (overstorten, verdere uitbouw gemeentelijk en bovengemeentelijk stelsel, optimalisaties en aanpak van calamiteiten).
- De verbetering van de structuurkwaliteit van de waterloop door (her)meandering, holle oevers, plas – dras, pool-riffle (stroomkuilen) en verruwing van de waterloop.

Doelstelling 2: **Uitbouwen van het afstroomgebied Groot Schijn als klimaatcorridor.** Hiervoor zetten we in op:

- Creëren van ruimte voor water aan de hand van de driertrapsstrategie vasthouden-bergen-afvoeren en afkoppeling en infiltratie in het brongebied.
- Creëren van een koele leefomgeving in het meer stedelijk gebied door het versterken van de vallei.

Doelstelling 3: **Versterken van het afstroomgebied Groot Schijn als ecologische – landschappelijke corridor.** Hiervoor zetten we in op:

- Soortbescherming
- Habitatherstel in de waterloop en vallei
- Ontsnippering
- Landschapsherstel

Doelstelling 4: **Groot Schijn als gemeenschappelijke hefboom voor partners en inwoners.** Hiervoor zetten we in op:

- Een partnernetwerk waar iedereen zijn steentje bijdraagt
- Draagvlak en beleving

- Een sterke communicatie binnen het partnernetwerk en naar de inwoners

Hoever staan we

Het project- en actieplan Groot Schijn werd goedgekeurd door de **projectpartners** op 07/06/2023. Via het integraal projectoverleg geven we verdere uitwerking aan de uitvoering van de concrete acties.

Het kernteam, bestaande uit het **bekkensecretariaat Benedenscheldebekken, het provinciaal Gebiedsprogramma Groen Kruis en het Regionaal Landschap de Voorkempen** nemen hierbij de dagdagelijkse leiding en (beleids-)opvolging van het project op zich. Het kernteam behoudt daarnaast een duidelijk overzicht van andere lopende projecten die zich afspelen rond het Groot Schijn en zorgt voor de nodige afstemming. We denken hierbij aan de opmaak van hemelwater- en droogteplannen door de betrokken gemeenten, complex project de Nieuwe Rand, gebiedsprogramma ENA Wommelgem-Ranst, opmaak GRUP groenpool Antwerpen, gebiedsprogramma Groen Kruis, gebiedscoalitie Antitankgracht, water- en groenplan Antwerpen, klimaatplan 2030 Antwerpen, natuurplan Schilde,... Het kernteam bekijkt de potenties tot samenwerking en zoekt naar win-win's.

Vanuit het watersysteem van het Groot Schijn zijn er bezorgdheden ten aanzien van de ontwikkeling van het bedrijventerrein de Lage Keer, wat gepaard gaat met de aanleg van netto 130ha nieuwe verharding. Dit heeft mogelijks een belangrijke impact op de aanvulling van de grondwatertafel in de Schijnvallei. De groenblauwe verbinding tussen de vallei van het Groot Schijn doorheen het toekomstige bedrijventerrein richting SBZ Ranst en de vallei van de Tappelbeek (Netebekken) is cruciaal. Een verlegging van de Grote Merriebeek buiten het valleigebied is eveneens niet wenselijk. Binnen het ENA-programma wordt voorts voorzien om het bestaande bedrijventerrein de Hoge Keer te herstructureren. Maximale ruimte voor de vallei van het Groot Schijn is hier gewenst.

Binnen het **complex project De Nieuwe Rand** werd begin 2024 een tussennota voorgelegd. De tussennota brengt iedereen op de hoogte van het reeds gevoerde onderzoek en de beslissing tot vereenvoudiging. Na de afspraak op de tussennota wordt het geïntegreerd onderzoek verder gezet, met als doel te komen tot een voorkeursbesluit voor zowel het oostelijk deel van het Haventracé, de Nx, de klimaatgordel en de verkeerswisselaar E34xE313 te Ranst aan het einde van de onderzoeksfase. Momenteel wordt toegewerkt naar een eerste voorontwerp van voorkeursbesluit voor zowel het oostelijk deel van het Haventracé als de Nx tegen voorjaar 2025. Ook hier moet rekening gehouden worden met de mogelijke impact van deze ingrepen op het watersysteem.

Wat staat er te gebeuren

In 2023 zijn meerdere projecten opgestart in het gebied. Het project 'structuurherstel en waterloopverruwing van het Groot Schijn en 3 projectaanvragen levend water - herlegging van de Diepenbeek te Borsbeek, de Koude Beek verademt te Borsbeek en de Keerbeek te Ranst - bevinden zich momenteel in opstartfase. Verder werd een archeologische studie opgestart en is voor het Rivierenhof een Masterplan water in opmaak.

Daarnaast worden nieuwe projectkansen gescreend in overleg met de lokale besturen. Zo vond ondermeer overleg plaats met de gemeente Wijnegem, wat resulteerde in een aantal projectkansen.

PSN-aanvraag Schildehof

30 april 2024 werd Projectsubsidie Natuur 'Herstel Waterhuishouding Schildehof' aangevraagd. Regionaal Landschap De Voorkempen heeft hier gemeente Schilde bij ondersteund. Het dossier houdt in: het slibruimen van de kasteelvijver en -grachten, het vernatuurlijken van oevers van de vijver met ruimte voor een otterinrichting, het herstellen van 2 stuwen en plaatsen van 2 nieuwe stuwen voor natuurlijk waterbeheer en het inrichten van een mantelzoombeheer langs de grachten voor meer lichtinval voor waterplanten en amfibieën. Het gemeentelijk kasteeldomein verdroogt en heeft momenteel weinig ecologische waarde (buiten de vleermuishabitat), terwijl het een relevante natte stepstone kan zijn binnen de vallei van het Groot Schijn. Beslissing toekenning projectsubsidie door ANB op 31/12/2024.

Overstromingscompensatie Wijnegem

Naar aanleiding van RUP Wommelgemsteenweg te Wijnegem, dient de gemeente (i.s.m. IGEAN) een overstromingszone aan te leggen als compensatie voor inname van waterberging langs de Koolsveldlaan. Hier heeft RLDV advies gegeven om de inrichting zo ecologisch waardevol mogelijk te maken. De gemeente toetst dit plan nu af met de kerkfabriek, en dient zelf budget te voorzien voor uitvoering. Er dient tevens rekening gehouden te worden met de watertoets van VMM.

Archeologisch Syntheseonderzoek: Schijn en Wezen

Deze studie heeft als doel een kader te creëren om het archeologische en cultuurhistorische landschap van de Schijnvallei beter te begrijpen. Dit is nuttig voor stakeholders rond natuurbeheer en wetenschappelijke onderzoek, ondermeer om natuurinrichtingen te staven aan de oorspronkelijke staat en functies van landschapsdelen binnen de vallei. De studie, uitgevoerd door Lares, loopt tot januari 2025. Er wordt gebruik

gemaakt van archeologische data uit o.a. opgravingen, landschapsonderzoek en 19de-eeuwse rivier- en baggervondsten die bij het heraanleggen van de Schijnbeddingen aan het licht kwamen. Hiermee kunnen archeologisch belangrijke sites geïdentificeerd worden.

Communicatie

Regionaal Landschap De Voorkempen nam initiatief om een laarzenwandeling 'langs het verborgen Groot Schijn' te organiseren tijdens de Week van het Water 2024. Een 25-tal geïnteresseerden (volzet) werden geïnformeerd over het Integraal Project Groot Schijn en het Archeologisch Syntheseonderzoek Schijn en Wezen. De 5km lange gegidste wandeling van het Vrieselhof tot het Schildehof volgde het Groot Schijn, met een blik op exclusieve plekken zoals Bleyckhof, Rundvoort en private weilanden. Een infoflyer vervulde de communicatie over de twee lopende projecten.

5. VMM en provincie Antwerpen streven naar structuurherstel en waterloopverruwing van het Groot Schijn (Blue Deal actie 8A_E_0367)

De biologische elementen in het Groot Schijn (fytobenthos, macrofyten, macro-invertebraten) scoren matig in het referentiejaar 2018. Via waterloopverruwing, bv het lokaal aanbrengen van lage dammetjes en hout in de waterloop, kan het pool riffle

patroon en de structuurkwaliteit van het Groot Schijn zich verder ontwikkelen. Deze ingrepen zullen vooral toegepast worden binnen het natuur- en/of parkgebied ([8A E 0367](#)).

Hoever staan we

De actie rond structuurherstel en waterloopverruwing werd mee ingeschreven in het dienstenbestek Benedenscheldebekken perceel 1, opgemaakt door VMM met de provincie Antwerpen als projectpartner. De opdracht voor de opmaak van een uitgebreide voorstudie werd begin 2024 gegund. Binnen het dienstenbestek wordt het volledige Groot Schijn 1ste en 2de categorie bestudeerd van bron tot monding en wordt ondermeer antwoord gegeven op volgende vragen:

- Wat is de gewenste waterstand die we nastreven op het Groot Schijn en zijlopen in functie van de droogteproblematiek in de zomer en voldoende afvoer bij hoge neerslag? Welke ingrepen zijn nodig om deze waterstand na te streven? Op welke locatie in de vallei is welke ingreep nodig?
- Waar liggen er kansen voor bijkomende waterberging/natte natuur in het afstroomgebied? Hierbij wordt rekening gehouden met het aanpalende landgebruik en indicatorsoorten voor kwel/natte natuurdoeltypen. Hoe kan deze waterberging/natte natuur gerealiseerd worden per voorgestelde locatie?
- Waar liggen kansen voor (her)meandering? Hoe kan deze hermeandering gerealiseerd worden per voorgestelde locatie?
- Waar zijn steile/ graduele oevers nuttig? Waar en hoe kunnen we de oevers (meer) ecologisch inrichten? Waar zijn de oeverwallen te hoog opgehoogd in de loop der jaren?
- welke ingrepen zijn wenselijk voor visfauna en hoe realiseer je deze?
- Hoe kan de connectie tussen de verschillende groene gebieden langs de waterloop via wandelpaden, wandelbruggen, zitbanken, etc. worden voorzien?

Wat staat er te gebeuren

Voor 3 zones, welke gekozen worden binnen de overkoepelende projectgroep van het integraal project Groot Schijn, zal het studie bureau een detailontwerp uitwerken voor effectieve realisatie op het terrein.

6. Ringpark Groot Schijn

Ringpark het Schijn vertrekt aan de zuidkant van Schijnpoort en loopt tot aan het Rivierenhof. Centraal in het park ligt het Schijn. Het Ringpark zorgt voor meer groen en voor een betere waterbuffering. Het bestaande groen wordt beter bereikbaar voor fietsers en wandelaars. Door de Ring hier te overkappen, worden Deurne Noord en Borgerhout met elkaar verbonden. Wijken die vandaag met hun rug naar de Ring staan, kunnen verder uitbreiden met zicht op het nieuwe park.

Hoever staan we

De Schijnvallei en het Schijn spelen de hoofdrol in dit Ringpark. We vertakken de rivier en leggen ze opnieuw helemaal bovengronds met twee eilanden en glooiende oevers. De bestaande toegangen tot het park worden buurtpleinen. De overkapping aan Hof ter Lo verbindt Deurne en Borgerhout voor fietsers en voetgangers. De overkapping achter de Ten Eekhovalei, kap Schijnvallei, geeft extra ruimte aan het park.

Wat staat er te gebeuren

De uitvoering van het grootste deel van de Ringparken kan pas starten na de werf van de onderbouw van de Oosterweelverbinding. Er zijn echter delen van Ringparken die buiten die werfzone vallen, of die versneld zullen vrijgegeven worden door Lantis. Op die plekken is er de kans om al sneller een deel van het Ringpark definitief aan te leggen. Alles wordt in het werk gesteld om de werfvrije zone in Ringpark Het Schijn versneld aan te leggen. Dit vooruitgeschoven gedeelte omvat de aanleg van het natuureiland en het parkeiland achter de Lakborslei en Ten Eekhovellei.

Het definitief ontwerp van het vooruitgeschoven gedeelte, zogenaamde Fase 1, werd tussen 2022 en 2023 opgemaakt in samenspraak met de projectwerkbank. De werken duren twee jaar.

Momenteel ligt de startnota van het Ruimtelijk Uitvoeringsplan ringpark Het Schijn ter advisering voor tegen uiterlijk 20/06/2024.

7. Provincie Antwerpen pakt twee vismigratieknelpunten aan op de Wezelse Beek (Park Wijnegem en stuw opwaarts Albertkanaal) (Blue Deal actie 8A_E_0328)

De Wezelse Beek - Zwanebeek is een prioritaire waterloop voor het herstel van vismigratie. In het park van Wijnegem, stroomafwaarts het Albertkanaal, bevindt zich een vaste stuw met schotbalken. Deze creëert een verval van 0,5 m waardoor vrije vismigratie niet mogelijk is. Door de aanleg van een bypass zal dit in de toekomst wel mogelijk worden. Opwaarts het Albertkanaal bevindt zich een volgende stuw die een vismigratieknelpunt vormt. Hiervoor kan zowel een oplossing in de bedding als een nevengeul in aanmerking komen ([8A_E_0328](#)).

Hoever staan we

De gemeente Wijnegem, Provincie Antwerpen, de Vlaamse Milieumaatschappij en het Regionaal Landschap de Voorkempen hebben de krachten gebundeld voor de uitvoering van de ecohydrologische studie in het Wijnegemhof. Ook Agentschap Onroerend Erfgoed draagt mee bij via subsidies gelinkt aan het erfgoedbeheerplan Park Wijnegemhof.

Deze studie vormt de basis voor een duurzame waterhuishouding in het park, maar ook de aanzet voor het wegwerken van de twee vismigratieknelpunten voor de Zwanebeek en beekherstel van de Zwanebeek langs de gronden van Pidpa in Schilde (actie [8A_E_0331](#)). Wijnegem-park situeert zich in het natuurlijke valleigebied van het Groot Schijn (waterloop 1ste categorie). De Zwanebeek (waterloop 2de categorie) mondt ten westen van Wijnegem-park uit in het Groot Schijn. Er wordt tevens in afstemming voorzien met de studie rond structuurherstel en waterloopverruwing op het Groot Schijn.

Wat staat er te gebeuren

De ecohydrologische studie van Wijnegemhof is lopende. Het studiebureau IMDC ontvangt tweewekelijks peilbuisgegevens van Regionaal Landschap De Voorkempen die op terrein (i.s.m. de gemeentelijke werkdienst) de grondwaterpeilen meet en de divers uitleest. Er zijn 3 meetraaien getrokken doorheen het beschermd landschap om de impact van de Zwanebeek (N en O) en Groot Schijn (Z) en van de weersomstandigheden op de grondwaterstanden te bekijken i.f.v. behoud en beheer grondwaterafhankelijke vegetaties en om naar een efficiënt alternatief te werken voor de verdeelstuw als vismigratieknelpunt.

Overloopconstructie van Wijnegemhof naar het Groot Schijn

8. **Kans op natte voeten in Zoersel kleiner door overstromingsgebied Kwikaard** (actie 6 F 0317)

Aan de grens tussen Zoersel en Schilde komen op korte afstand van elkaar vier beken samen. Dichtbij de Kapellei, de Raymond Delbekestraat en de Waterstraat komen de Molenbeek en de Trappistenbeek samen. Wat verderop komen daar nog de Waterstraatse Loop en de Kleinebeek bij. Veel waterlopen met soms veel water en af en toe ook wateroverlast.

Hoever staan we

Om het risico op wateroverlast in de omgeving Kapellenhof, Driehoek, Oudebaan te Zoersel verminderen, heeft de provincie Antwerpen een overstromingsgebied aangelegd in het landbouwgebied tussen de Raymond Delbekestraat/Waterstraat en de Kapellei. Het overstromingsgebied kan een volume van ongeveer 25 000 m³ water bergen, waardoor het risico op schadelijke overstromingen in de buurt verkleint. Als de hoge afvoeren voorbij zijn, stroomt het water uit het overstromingsgebied vertraagd en op natuurlijke wijze terug naar de waterlopen.

Meer info: <https://www.provincieantwerpen.be/aanbod/dlm/dienst-integraal-waterbeleid/projecten/lopende-projecten/overstromingsgebied-kwikaard.html>

Wat staat er te gebeuren

De werken worden afgerond in voorjaar 2024.

9. **Koude Beek verademt te Borsbeek (levend water project)**

Het regionaal landschap Rivierenland werkt samen met de gemeente Borsbeek aan een participatietraject voor het project 'De Koude Beek Verademt', een goedgekeurd projectvoorstel 'Levend Water' 2023.

Hoever staan we

Het gehele project omvat een participatietraject (door RLRL) waarmee aan de slag wordt gegaan om een voorontwerp (dit wordt uitbesteed) op te maken over een buurtplekje dat zich bevindt op de Adrinkhovelaan te Borsbeek. De Koude beek loopt daar momenteel ingebuisd onder, en het droomscenario zou zijn dat ze daar terug het licht ziet, naast ook het opwaarderen van deze buurtplek.

Wat staat er te gebeuren

Het participatietraject zal lopen tot zomer 2025, het voorontwerp moet klaar zijn tegen 30/10/2026 (bepaling levend water) maar staat gepland voor zomer 2026.

10. Verlegging Diepenbeek te Borsbeek (levend water)

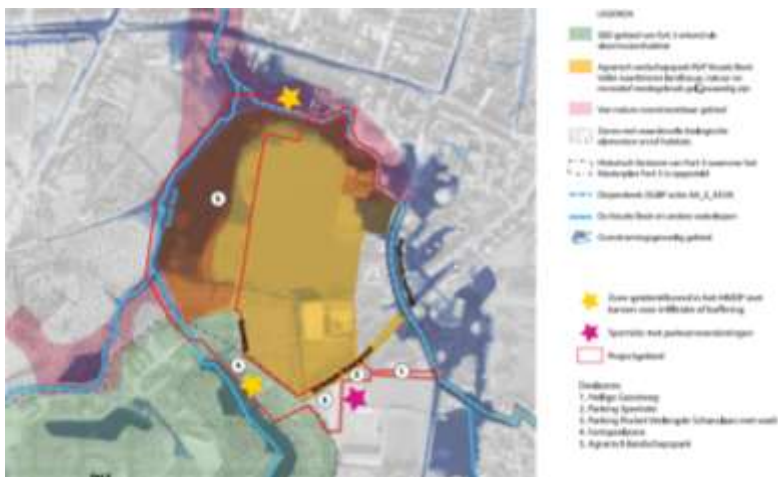
In samenwerking met de provincie Antwerpen en Pidpa zal het lokaal bestuur van Borsbeek de Diepenbeek herwaarderen. Deze waterloop ligt momenteel ingebuisd onder de Lucien Hendrickxlei. Naar aanleiding van rioleringswerken zal de beek in een open bedding verlegd worden in het aangrenzend openruimtegebied. Het project werd door het lokaal bestuur van Borsbeek ingediend binnen de projectoproep 'Levend Water' en is geselecteerd.

Hoever staan we

De provincie heeft de verlegging van de Diepenbeek hydraulisch doorgerekend. De samenwerkingsovereenkomst tussen de drie partners is in opmaak.

Wat staat er te gebeuren

Na goedkeuring van de samenwerkingsovereenkomst zal in de loop van 2024 een ontwerp bureau aangesteld worden door het lokaal bestuur van Borsbeek.

11. Waterkwaliteit

De waterlopen in het Groot Schijn zijn afgebakend als ecologisch kwetsbare waterlopen met een permanent onttrekkingsverbod (besluit gouverneur Antwerpen december 2021). We streven naar een goede toestand voor het Groot Schijn tegen 2027.

Op het integraal projectoverleg Groot Schijn wordt elke 2 jaar een uitgebreid overzicht gegeven van alle data m.b.t. waterkwaliteit op basis van de meetnetten van VMM, het overstortenmeetnet van Aquafin en modelleringen m.b.t. de evolutie van de waterkwaliteit.

Volgende elementen wensen we op te volgen binnen het afstroomgebied van het Groot Schijn:

- Op de Grote Merriebeek werden in het verleden regelmatig calamiteiten vanuit de bedrijventerreinen vastgesteld.
- Op de Diepe Beek wensen we een cluster van serrebedrijven op te volgen.
- Er zijn nog een aantal overstorten met belangrijke impact op het Groot Schijn.
- In het zuiveringsgebied Schilde worden een aantal optimalisaties gepland (oa afsplitsen RWZI Sint-Job-in-'t Goor).
- Opvolging RWZI Boechout thv Koude Beek.

Om de impact op de waterkwaliteit meer gedetailleerd te kunnen opvolgen, plaatste VMM begin 2023 een tiental multiparametersondes (MPS).

Antitankgracht

DE TOESTAND DIE WE WILLEN BEREIKEN

waterkwaliteit

De Antitankgracht wordt gevoed door het kanaal Dessel-Turnhout-Schoten en heeft 2 takken (lokale waterlichamen 1ste orde), respectievelijk naar de Afwateringsgracht (noordwestelijke tak) en het Groot Schijn (zuidoostelijke tak). De Antitankgracht vormt op deze manier een grote kwartcirkel (van noord tot oost) rond de stad Antwerpen. De Antitankgracht is een kunstmatige waterloop, welke de afstroomgebieden van het Groot Schijn en de Verlegde Schijns doorkruist.

wateroverlast

Bij periodes van veel neerslag wordt de voeding van de Antitankgracht dichtgezet, waarbij de waterloop enkel gevoed wordt door lokaal drainagewater en de interferentie met de kruisende waterlopen. De noordelijke tak van de Antitankgracht mondt uit in de Verlegde Schijns en wordt overgepompt via het pompstation Rode Weel. De zuidelijke tak loopt thv het fort van Oelegem over in het Groot Schijn.

watertekort

De Antitankgracht heeft geen natuurlijk bovendebiet. Bij langdurige droogteperiodes komt de voeding van de Antitankgracht vanuit het kanaal Dessel-Turnhout-Schoten in concurrentie met de voeding van het kanaal DTS vanuit het Albertkanaal, dat op zijn beurt onderhevig is aan de afspraken uit het Maasafvoeroverdrag. Dit betekent dat de Antitankgracht extra kwetsbaar is voor verdroging. De Antitankgracht wordt gevoed door lokaal kwelwater. In droge zomers vallen bepaalde segmenten van de Antitankgracht droog. Er moet over gewaakt worden dat er altijd voldoende watervoerende segmenten beschikbaar zijn waar de vispopulatie zich in droge periodes kan terugtrekken.

waterbeleving

De Antitankgracht vertegenwoordigt heel wat natuur-, landschaps- en erfgoedwaarden. Ze werd gegraven tussen 1937 en 1939 met de bedoeling vijandelijke [tanks](#) en ander rollend materieel te stoppen vooraleer ze Antwerpen konden bereiken. Ondertussen is de Antitankgracht geëvolueerd naar een groots natuurverbindingsgebied, dat verschillende natuurgebieden en bossen met elkaar verbindt en migratie van dieren en planten tussen die gebieden mogelijk maakt. Vanuit het regionaal landschap de Voorkempen wordt actief ingezet op de recreatieve waarde van de Antitankgracht.

- [Meer info: bekken specifiek deel Benedenscheldebekken](#)

SAMEN WERKEN WE AAN WATER

Voor het project Antitankgracht is een organisatiestructuur opgezet die bestaat uit een projectbureau, stuurgroep en verschillende werkgroepen. Het projectbureau neemt de dagdagelijkse leiding en opvolging op zich. Hierin zijn vertegenwoordigd: RLDV, VMM, Complex project De Nieuwe Rand, Agentschap Natuur en Bos en Agentschap Onroerend Erfgoed. In de stuurgroep zetelen naast de voorgaande partners ook de zeven betrokken gemeenten (Stabroek, Kapellen, Brasschaat, Schoten, Brecht, Schilde en Ranst) alsook Boerenbond en Natuurpunt. De stuurgroep fungeert als een netwerkplatform waarin elke partner op de hoogte wordt gebracht van lopende projecten, problematieken en uitvoeringsgerichte acties. De stuurgroep bekrachtigt principebeslissingen die in de werkgroepen verder uitgedacht en uitgewerkt worden.

- [Meer info: bekkenwebsite Benedenscheldebekken, bekken specifiek deel Benedenscheldebekken](#)

HET ENGAGEMENT VAN DE PARTNERS

12. Aanleg infrastructuur ivf geoptimaliseerd peilbeheer tussen Antitankgracht en zijlopen

Er zijn een tiental connecties tussen de Antitankgracht en de kruisende waterlopen. Zowel in periodes van aanhoudende neerslag als droogte is het wenselijk om de interferentie tussen de Antitankgracht en de zijlopen te optimaliseren.

Het Groot Schijn ontvangt ter hoogte van het fort van Oelegem belangrijke debieten vanuit de Antitankgracht. Er zijn hier 2 rechtstreekse connecties tussen het Groot Schijn en de Antitankgracht. Ten gevolge van de overvloedige neerslag werd de voeding van de zuidelijke tak van de Antitankgracht vanuit het kanaal Dessel-Turnhout-Schoten stopgezet begin september 2023. De Antitankgracht kon het eigen water niet meer bufferen. Door de extra watertoevoer vanuit de Antitankgracht naar het Groot Schijn zijn lokaal te Oelegem in de Goorstraat 2 woningen overstroomd vanuit het Groot Schijn.

Het water van het Groot Schijn werd tijdens de natte periode ongeveer 50/50 verdeeld over de Afleidingsgracht naar het Albertkanaal en de duiker onder het Groot Schijn. Hierdoor werd het alarmpeil niet overschreden op het Groot Schijn afwaarts het Albertkanaal.

Hoever staan we

Begin 2024 werd de opdracht dienstenbestek Benedenscheldebekken gegund met ondermeer de deelactie 'aanleg infrastructuur ivf geoptimaliseerd peilbeheer tussen Antitankgracht en zijlopen'. Meer bepaald zullen regelbare constructies ontworpen worden thv de volgende locaties:

- Kruising Antitankgracht met Hofbeek (gemeente Schilde)
- Kruising Antitankgracht met Steynhoefsebeek (gemeente Schilde)
- Kruising Antitankgracht met Groot Schijn (gemeente Ranst)

Verder zal bekeken worden waar er buffermogelijkheden zijn bij langdurige natte periodes in het gebied.

13. Focus op functionele ecologische verbindingen - landschapsherstel, natuurherstel en ontsnippering langsheen de Antitankgracht

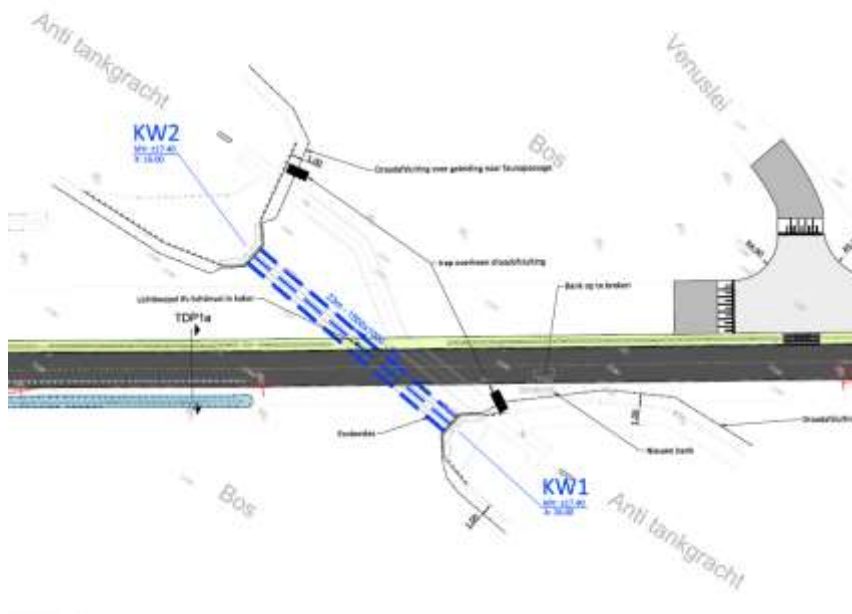
Met deze doelstelling werken we aan landschappelijke kwaliteit, waterkwantiteit en ecologische verbindingen.

Hoever staan we

Sinds 2023 werden op verschillende locaties langsheen de Antitankgracht op particuliere gronden de percelen opgewaardeerd door aanplantingen te doen. De landschappelijke inpassing heeft zowel meerwaarde naar beleving als naar biodiversiteit.

Langsheen Antitankgracht staan plannen klaar om in het gebied van de Lage Haar (in eigendom van Natuurpunt) op grondgebied Schilde een poel uit te graven, grachten te dempen en afstroming richting de Zwanebeek te vertragen. Dit om meer water op te houden en de grondwatertafel aan te vullen.

Ontsnippering van gemeentewegen met ondersteuning van ANB, VMM, Interreg Vlaanderen-Nederland en de gemeenten. Een eerste punt is de Heidestraat-Zuid in Kapellen waar een ecoduike wordt voorzien bij het aan te leggen nieuwe fietspad. Deze tunnel verbindt beide oevers (onder de weg) van de Antitankgracht. Daarnaast staat ook de Miksebaan in Brasschaat op de planning. Hier zullen ecotunnels geplaatst worden met een voldoende grote diameter opdat ook otter en bever deze kunnen gebruiken. Ook hier worden beide oevers van de Antitankgracht verbonden. Op beide locaties wordt ook een ecoraster geplaatst.

Wat staat er te gebeuren

Op de planning staat nog:

- werkgroep water bijeen roepen om acties rond waterkwaliteit in de omgeving van de Antitankgracht op te zetten. Dit alles gelinkt aan het Interreg-dossier 'Otter over de grens'
- verdere focus op ontsnippering van (gemeente)wegen
- inrichting park De Zwaan waar een overstromingsgebied wordt ingericht om wateroverlast op de Brechtsebaan te Schoten te vermijden. Uitvoering is hier voorzien in de zomer van 2024.

Daarnaast staan nog acties rond beheer van de fietspaden, inrichting van recreatieve punten en acties gerelateerd aan erfgoed in het projectplan opgenomen. Het gehele project wordt opgenomen vanuit een participatieve rol van alle partners, waarin RLDV de opvolging doet en coördinator is van acties.

Grote Molenbeek-Vliet

DE TOESTAND DIE WE WILLEN BEREIKEN

waterkwaliteit

De Grote Molenbeek-Vliet is een speerpuntgebied klasse 3. We streven hier naar de goede ecologische toestand na 2027, na natuurlijk herstel en mits uitvoering van de acties opgenomen in SGBP3.

wateroverlast

Het overstromingsrisico (getroffen personen) is hoog. Heel wat acties in het SGBP focussen op het thema wateroverlast.

De Vliet werd afgesneden van de oorspronkelijke getijdewerking van de Rupel. Hierdoor is de vallei extra kwetsbaar voor verdroging.

waterbeleving

Het stroomgebied van de Vliet oefent een bijzondere aantrekkingskracht uit. Typisch voor dit gebied is het slikken- en schorrenlandschap, afgewisseld met kleinschalige landbouw. Erfgoed heeft er een prominente plaats, met prachtige kastelen en militaire relikten. Vanuit het riviercontract van de Vliet wordt ingezet op het thema waterbeleving.

- **Meer info:** [bekkenspecifiek deel Benedenscheldebekken](#)

SAMEN WERKEN WE AAN WATER

Op 10 mei 2022 ondertekenden de partners het riviercontract voor de Vliet-Molenbeek. VMM en het bekkensecretariaat gaan samen aan de slag met de hogere en lokale overheden, de water-, terrein- en rioolbeheerders, de sectororganisaties, de bedrijven, de landbouwers en de inwoners. Hierbij worden acties aangepakt verdeeld over vier thema's: wateroverlast, watertekort, waterkwaliteit en waterbeleving. Op die manier zetten we belangrijke stappen vooruit voor een Vliet-Molenbeek in topconditie, nu en in de toekomst.

- **Meer info:** [bekkenwebsite](#) Benedenscheldebekken, bekkenspecifiek deel

Benedenscheldebekken en Riviercontract Vliet-Molenbeek

HET ENGAGEMENT VAN DE PARTNERS

14. VMM sluit de Vliet gravitair aan op de Rupel

Tot 1976 stond de Vliet in verbinding met de Rupel en zo met de Schelde. De Vliet was toen bevaarbaar en van groot economisch belang. Na de overstromingen van 1976 in Ruisbroek werd de Vliet afgesloten van de Rupel en tijloos gemaakt. De benedenloop werd ingedijkt en er kwam een pompstation dat het water verpompt van de Vliet naar het Zeekanaal Brussel-Schelde.

VMM wil de natuurlijke, gravitaire uitwatering van de Vliet naar de Schelde of Rupel in ere herstellen (6 I 0084). Het huidige pompgemaal op de Vliet vormt een hinderpaal voor de natuurlijke werking van het watersysteem, zowel op hydraulisch als op ecologisch vlak (vismigratie is niet meer mogelijk). Het pompgemaal met wachtbekken zorgt voor extra aanslibbing en daaraan gekoppelde kosten, zoals slibruimingskosten en onderhoudskosten van de pompinstallatie. Bovendien verbruiken de technische installaties veel energie, terwijl de Vlaamse overheid de komende jaren minder CO2 wil uitstoten.

Hoever staan we

VMM heeft twee haalbaarheidsstudies laten uitvoeren. In eerste instantie werd onderzocht of de Vliet rechtstreeks kon aangesloten worden op de Schelde via het huidige tracé van de Bovenenkenbroekloop. Dit scenario bleek complexer dan aanvankelijk gedacht en werd verlaten. Het aansluiten van de Vliet op de Rupel blijkt wel mogelijk. Hierbij zijn hoge gravitaire rendementen haalbaar. Op de Vliet ontstaat terug een (schijn)getij. Een hoger basispeil op de Vliet geeft een betere bescherming bij stormen en maakt een koppeling mogelijk met vernattingsprojecten in het afwaartse deel van de Vlietvallei.

Wat staat er te gebeuren

De gravitaire aansluiting van de Vliet op de Rupel is een belangrijke actie om de doelstellingen uit het stroomgebiedbeheerplan te halen en om de waterveiligheid op lange termijn te garanderen. Evenwel blijkt uit de eerste ramingen dat hier een grote investeringskost tegenover staat vanwege de complexiteit voor de aanleg van een duiker onder het Zeekanaal (grootte-orde 12 miljoen euro). Dit overschrijdt de reguliere budgetten van VMM als waterbeheerder. **Het bekkenbestuur vraagt om actief te zoeken naar middelen voor realisatie van dit project. Enkel via een samenwerking tussen meerdere partijen of subsidiëring via overige middelen kan dit project gerealiseerd worden.**

Wachtboezem met pompgemaal in de huidige situatie

15. VMM pakt knelpunten wateroverlast en vismigratie aan op het afwaartse traject van de Grote Molenbeek-Vliet (Blue Deal actie 8A_E_0366)

De vallei van de Grote Molenbeek-Vliet is heel overstromingsgevoelig. Bij hevige of langdurige regenval treedt de waterloop buiten haar oevers.

Naar aanleiding van de intensieve neerslag eind 2023/begin 2024 vond een evaluatie van de wateroverlast plaats. In het stroomgebied van de Vliet waren er problemen in bebouwde zones langs de Maldersesteenweg en te Oppuurs. Dronebeelden van het event worden beschikbaar gesteld op <https://www.waterinfo.be/>.

We zagen begin januari de positieve effecten van voorheen uitgevoerde maatregelen:

- Het gecontroleerd overstromingsgebied (GOG) Robbroek was volledig gevuld (100.000m³). Ook afwaarts zijn er nog overstromingen gezien op de velden, zij het minder

dan in een situatie waarbij er geen GOG zou zijn. Door de dijk van het GOG werden de woningen in Breestraeten beschermd.

- De dijk in Steenhuffel kon het water keren, waardoor er geen problemen waren in de dorpskern, zoals voor de aanleg van de dijk wel het geval was.

- Het dijkje Moorhoek was net hoog genoeg, zodat er geen doorslag was naar de Moorhoekbeek en er geen problemen waren in de wijk Sneppelaar.

Dronebeeld GOG Robroek

Eén van de knelpunten is de **wijk Sneppelaar** te Londerzeel. Bij hoogwater loopt het water van de Grote Molenbeek via de Moorhoekbeek naar de Kleine Molenbeek. Sneppelaar wordt daarbij getroffen door de lage ligging van de wijk. Stroomopwaarts van Moorhoek werd al een dijkje aangelegd om het water van de Grote Molenbeek binnen de vallei te houden, maar bij felle neerslag volstaat dat niet. Het verhogen van de dijk is geen optie omdat de waterbergingscapaciteit van de vallei van de Moorhoekbeek dan niet meer gebruikt kan worden. De VMM onderzoekt of er een nieuwe dijk kan worden aangelegd ter hoogte van de wijk Sneppelaar zelf, zodat het water net stroomopwaarts van de huizen wordt tegengehouden.

VMM wil verder ook inzetten op **structuurherstel en waterloopverruwing** van de Vliet-Grote Molenbeek ([8A_E_0366](#)), **aanpak van de vele vismigratieknelpunten** ([8A_E_0365](#)) en de aanleg van een **sedimentvang** in de omgeving van Herbodinnemolen ([8B_C_0076](#)).

Diepensteynmolen

Hoever staan we

VMM heeft het hydraulisch onderzoek naar de dijk te Sneppelaar ([6_H_0039](#)) afgerond. Het plaatsen van een dijk aan de wijk Sneppelaar is een maatschappelijke keuze. De verdere aanpak zal uitgewerkt worden in nauw overleg met de gemeente Londerzeel. In het najaar van 2023 werd een infomarkt mbt dit project georganiseerd voor de omwonenden. De detailontwerpen worden begin 2024 opgemaakt en verder besproken binnen een participatief traject.

Wat staat er te gebeuren

Begin 2024 werd het dienstenbestek Benedenscheldebekken gegund. In 2024 start het voorontwerp op van de acties rond structuurherstel en waterloopverruwing van de Vliet, aanpak van de vismigratieknelpunten en aanleg van de sedimentvang. Deze projecten worden opgevolgd vanuit een kerngroep en halfjaarlijks teruggekoppeld op het integraal projectoverleg Vliet-Grote Molenbeek. Ten laatste in 2027 zijn de aanbestedingsdossiers voor de verschillende projecten klaar en kunnen deze op het terrein gerealiseerd worden.

16. Provincie Vlaams-Brabant pakt knelpunten wateroverlast en vismigratie aan langs Kleine en Grote Molenbeek

De valleien van de Kleine en Grote Molenbeek zijn heel overstromingsgevoelig. Bij hevige of langdurige regenval treden de waterlopen buiten hun oevers, onder meer in Londerzeel, Meise en Merchtem. De aanleg van één of meerdere overstromingsgebieden stroomopwaarts van de knelpunten kan helpen om de wateroverlast aan te pakken. Uit computerberekeningen is gebleken dat een overstromingsgebied ter hoogte van Leefdaal–Slozenstraat de wateroverlast aan de Brusselsestraat en aan De Burcht in Londerzeel aanzienlijk zou beperken.

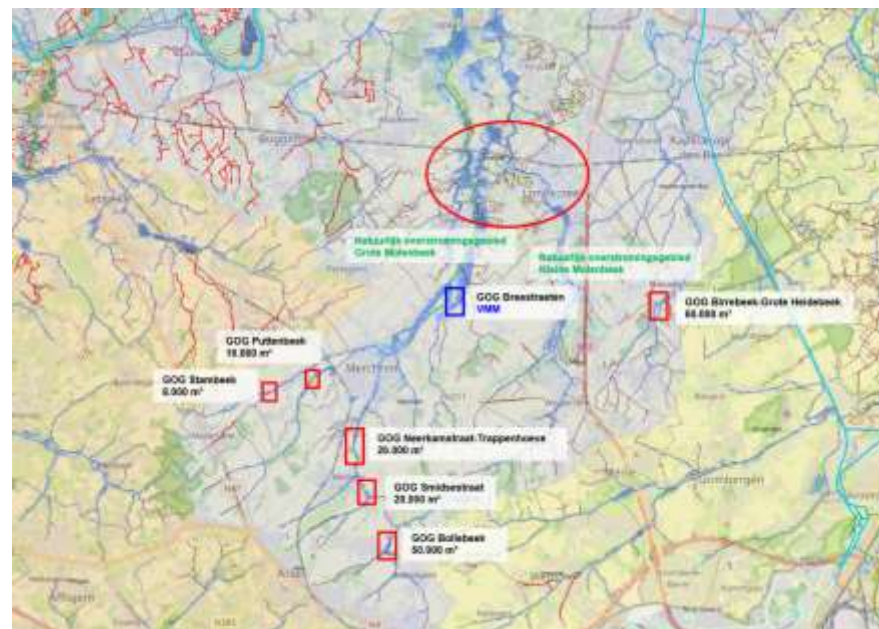
De provincie beschikt over 7 wachtbekkens en 2 natuurlijke overstromingsgebieden. Deze zaten volledig vol tijdens de jaarovergang. In het beheergebied van de provincie zijn wel tuinzones onder gekomen, maar geen woningen. Langs de Birrebeek is er geen wateroverlast geweest.

Ter hoogte van het centrum van Merchtem (Maurits Sacréstraat, schoolomgeving) bleef de Grote Molenbeek binnen de oevers en trad geen wateroverlast op, dankzij de werking van de opwaartse wachtbekkens.

Aan de Kleine Molenbeek werd het natuurlijk overstromingsgebied aangesproken. Hier kwam de Brusselsestraat wel onder water. Ook in het centrum van Londerzeel kwamen tuingedeeltes onder water. Ter hoogte van de kruising met de Maldersesteenweg (Sint-Jozef) was er aan de Kleine Molenbeek geen kritieke wateroverlast.

Voor de Kleine Molenbeek opwaarts Imde zien we dat het water wat alle kanten uitgaat (natuurlijk overstromingsgebied). Mogelijk is het zinvol om hier gerichter te sturen en bijvoorbeeld de Wolvertemse Beemden beter in te zetten als bufferzone. Deze visie wordt ook opgenomen in de lopende studieopdracht van het dienstenbestek binnen het stroomgebiedbeheerplan 2022-2027. De gemeente heeft het gekende overstromingsgebied Burcht (groengebied in centrum Londerzeel) als WORG aangeduid, met een bouwvrije opgave. Dit vormt een zeer goede beleidsbeslissing gezien de waargenomen overstromingsproblematiek.

Daarnaast wil de provincie actief inzetten op het aanpakken van vismigratieknelpunten en koppelkansen met overige lopende projecten.

Wachtbekkens provincie Vlaams-Brabant

Wat staat er te gebeuren

Via het dienstenbestek Benedenscheldebekken laat de provincie Vlaams-Brabant volgende **voorstudies** uitvoeren in 2023-2024:

- Aanleggen van GOG op de Kleine Molenbeek te Leefdaal ([6 F 0311](#))
- Aanleggen van GOG op de Kleine Molenbeek te 4-Eiken-Neerpoorten met vismigratieknelpunt op de watermolen van Imde ([6 F 0311](#))
- Aanleg beschermdijk op de Kleine Molenbeek opwaarts Brusselsestraat te Londerzeel
- Aanleg vispassage op Grote Molenbeek thv watermolen van Collier en heropwaardering Reedijk te Merchtem
- Aanleg vispassage op de Grote Molenbeek thv bypass Langeveldmolen
- Ecologische herwaardering Kloosterbeek

17. Onderzoek naar de haalbaarheid van bescherming van de woningen in het stroomgebied van de Grote Molenbeek-Vliet (actie 6_C_0019)

Uit de wateroverlast van eind 2023/begin 2024 en de hydraulische analyses van VMM blijkt dat het onmogelijk is om alle huidige knelpunten ter hoogte van bebouwing in het gebied op te lossen. De bewoning is te verspreid en reikt op sommige plaatsen tot in het natuurlijke alluvium van de Kleine en Grote Molenbeek. Collectieve oplossingen zoals wachtbekkens en dijkverhogingen zijn niet mogelijk.

De individuele bescherming van gebouwen biedt hier het meeste succes tegen de bestrijding van wateroverlast. Dezelfde conclusie kwam naar voren vanuit het Riviercontract. Het betreft (niet limitatief): plaatsing van terugslagkleppen op de eigen afwatering, plaatsing van waterdichte deuren en ramen of het voorzien van waterkerende schotten voor ramen en deuren, plaatsing van een pomputje in of nabij het huis, plaatsing van gevelbescherming, plaatsing van lokale muurtjes,...

Hoever staan we

De provincie Vlaams-Brabant geeft subsidies voor individuele beschermingsmaatregelen aan woningen. Deze subsidie bedraagt 50% van de geraamde kosten, met een maximum van: 7.500 euro per beschermde woning en 75.000 euro per project

De provinciale subsidieregeling vraagt dat de gemeente financiële ondersteuning biedt om individuele waterpreventieve maatregelen uit te voeren ter bescherming van gebouwen die gelegen zijn binnen het projectgebied en dat de gemeente beschikt over een door de gemeenteraad goedgekeurd reglement voor het toekennen van een subsidie voor de uitvoering van individuele waterpreventieve maatregelen. Het projectgebied wordt afgebakend in een hemelwater- en droogteplan als een gebied waar bescherming van gebouwen met individuele waterpreventieve maatregelen noodzakelijk is om een meerlaagse waterveiligheid te creëren. VMM kan technische studies financieren.

Wat staat er te gebeuren

Uit de evaluatie van de wateroverlast van eind 2023/begin 2024 zal blijken welke zones prioritair in aanmerking komen voor individuele beschermingsmaatregelen aan woningen. VMM, de provincie Vlaams-Brabant en de polder Vliet en Zielbeek zullen de projectgebieden meer in detail afbakenen en de betrokken gemeenten ondersteunen om een subsidiereglement op te maken. In 2024 zal de gemeente Londerzeel samen met de waterbeheerders een infomarkt voor omwonenden organiseren.

Wateroverlast langsheen Maldersesteenweg 09/02/2024

18. We pakken de verdroging aan in het afwaartse deel van de Vlietvallei (Blue Deal actie 4B_B_0435)

Er is heel wat verdroging in de afwaartse delen van het afstroomgebied van de Vliet ([4B_B_0435](#)), zoals in Laenenbemd en Liezelebroek (erkend natuurreervaat in Puurs – St-Amands met verdroging van dotterbloemgraslanden en broekbos) en stroomafwaarts de N16 waar de verdroging zich ver doorzet en impact heeft op meerdere deelgebieden van het SBZ Schelde- en Durmeestuarius (o.a. Moer van Hingene, Coolhembos, Gebuispolder,...).

Hoever staan we

ANB maakt een ecohydrologische studie voor het gebied op om te onderzoeken wat de invloed is van de Vliet op de waterstanden in de natuurgebieden. Op een 10-tal locaties werden begin 2023 peilbuizen en peilschalen geplaatst. De eerste resultaten zullen gepresenteerd worden in het voorjaar van 2024. Belangrijk hierbij is een evenwicht zoeken tussen waterafvoer in natte perioden en voldoende hoge peilen van de stuw opwaarts de wachtkom in droge perioden, gezien de rechtstreekse impact op de SBZ-gebieden afwaarts de N16.

Binnen de gemeenten Puurs-Sint-Amands, Bornem en Londerzeel loopt het **Water-Landschap 2.0 project 'Water zonder (be)grenzen in de Vlietvallei'**, waarbij de belangrijkste

actoren in het afwaartse gebied de handen in elkaar slaan om een klimaatrobuuste inrichting van het gebied te realiseren. Trekker van dit project is de polder Vliet en Zielbeek met als partners de gemeenten, VMM, landschaps- en natuurbeherende verenigingen en instanties Natuurpunt, Regionaal Landschap Schelde-Durme, Agentschap voor Natuur en Bos en Boerenbond (bedrijfsgilde Bornem en bedrijfsgilde Puurs-Sint-Amands). Zij streven naar een robuust watersysteem, een duurzame landbouw en een kwalitatief landschap

Wat staat er te gebeuren

Het definitief gebiedsprogramma van het WLS 2.0-project werd goedgekeurd door VLM in 2022. De deelnemende partners hebben de nodige budgetten voorzien voor uitvoering van de verschillende acties.

Volgende projecten worden tegen ten laatste 2026 uitgevoerd:

- Verhoging waterpeil in alluvium van de Gebuisloop te Ruisbroek
- Vernatting van het Moer Coolhem te Puurs-Sint-Amands
- Vernatting van het Moer te Bornem
- In open bedding brengen van de Ronnebeek te Bornem
- Ruimte voor water in het gebied Michembeemden te Bornem
- Bijkomende buffering in natuurgebied Tekbroek ([6 F 0341](#))
- Vernatten en ruimte voor water voor de Klaverbeek
- Vernatten en ruimte voor water vallei Vliet-Grote Molenbeek te Lippelo
- Vernatten en ruimte voor water voormalig kasteel Marselaer te Londerzeel
- Peilverhogingen in waterlopen en grachten en peilgestuurde drainages in landbouwgebieden

De voorontwerpen zijn in volle opmaak en werden in maart 2024 teruggekoppeld op het integraal projectoverleg Vliet-Grote Molenbeek.

19. Klimaatadaptatie en Vlaamse veerkracht in de Kleine Molenbeekvallei (Blue Deal actie 8A_E_0423)

Hoever staan we

VLM start in de zomer van 2023 met uitvoering van Blue Deal maatregelen (budget: Klimaatadaptatie en Vlaamse Veerkracht) in de Kleine Molenbeekvallei. Op de Broekloop en de Kleine Molenbeek worden oevers afgeschuind, vispasseerbare stuwen geplaatst en twee voormalige visvijvers verondiept en omgevormd naar natuurlijke vijvers ([Blue Deal actie 8A_E_043](#)). Door het natte najaar en voorjaar en broedseizoen, zullen de werken uitgevoerd worden in de zomer van 2024. Deze maatregel past binnen het landinrichtingsplan St-Amands Puurs Scheldeboorden en Liezele, zie [Schelde en Rupel | Vlaamse Landmaatschappij \(vlm.be\)](#) voor het volledige LIP.

20. Duurzaam biodiversiteitsproject in de vallei van de Vliet

De natuurwaarden en het sponslandschap worden versterkt in de vallei van de Grote Molenbeek-Vliet. In de loop van de komende drie jaar worden er op twintig plaatsen poelen nieuw gegraven of hersteld. Het project zet ook in op kleinschalige hermeandering van grachten, het aanleggen van dammetjes en stuwen en het openleggen van een deels ingebuisde bovenloop. De creatie van vochtige zones en poelen moet de biodiversiteit ten goede komen, met name voor de vinpootsalamander. Daarnaast zullen ook andere amfibieën, insecten en watervleermuizen van deze maatregelen profiteren.

Hoever staan we

Het project 'Blauw netwerk Molenbeekvallei' verloopt i.s.m. tussen Regionaal Landschap Brabantse Kouters, Regionale afdeling Natuurpunt Noord-West-Brabant, de lokale afdelingen van Natuurpunt Asse, Londerzeel, Meise, Merchtem en Opwijk en de verschillende eigenaars zoals particulieren, gemeente Merchtem, ANB en Aquafin. Regionaal Landschap Brabantse Kouters zal de werken de komende drie jaar coördineren.

De subsidie voor dit duurzaam biodiversiteitsproject werd in december '23 toegekend door de provincie Vlaams-Brabant.

Wat staat er te gebeuren

De voorziene terreinacties worden in de komende 3 jaren uitgevoerd, in het najaar van 2024 worden al enkele poelen geruimd en wordt een deels ingebuisde bovenloop opengelegd. De vergunning hiervoor wordt aangevraagd in mei '24.

21. Toegankelijke natuur aan Langevelde-Terlinden in Merchtem

Naast de Vliet/Grote Molenbeek, ten noordoosten van de gemeentekern van Merchtem tussen de wijken Langevelde en Terlinden, wordt 7 ha toegankelijke natuur gerealiseerd.

Het grootste deel van dit gebied wordt bebost. Naast het speelbos is ook een meer “open” speelzone voorzien. Om deze open zone landschappelijk te verbinden met het omliggende landschap zullen verschillende kleine landschapselementen zoals knotbomen en houtkanten aangeplant worden.

Het terrein ligt langs de Grote Molenbeek, is doorsneden door grachten en in de directe omgeving liggen verschillende poelen. Het watergebonden leefgebied uitbreiden, is dus een belangrijk aspect van deze projectaanvraag. Hier zal in het ontwerp rekening mee gehouden worden. Zo zal een weidepomp hersteld worden als speelelement waarbij het water in de gracht kan infiltreren en worden er verschillende bijkomende poelen aangelegd.

Het projectgebied is gelegen tussen verschillende belangrijke fiets-, en wandelroutes. Het project wordt niet enkel lokaal ontsloten, maar realiseert ook een missing link om deze routes met elkaar te verbinden.

Hoever staan we

In de winter van 2023-24 bebooste de Bosgroep Vlaams-Brabant samen met gemeente Merchtem, Regionaal Landschap Brabantse Kouters en de Bûûmplanters het merendeel van de percelen.

Wat staat er te gebeuren

In de komende drie jaren worden speelelementen, verblijfplekken en niet-verharde paden ingericht, gevolgd door de aanleg van kleine landschapselementen (bomenrijen, knotbomen, houtkanten, poelen, ...). De coördinatie hiervan gebeurt door Regionaal Landschap Brabantse Kouter.

22. We bouwen de saneringsinfrastructuur verder uit

De lokale besturen en de gemeentelijke rioolbeheerders bouwen samen de gemeentelijke riolering maximaal verder uit. De focus ligt op het aanpakken van grote lozingspunten, de aanleg van gescheiden stelsels, de afkoppeling van regenwater en een maximale vermindering van de overstortwerking. Aquafin bouwt de bovengemeentelijke riolering verder uit en optimaliseert de bestaande zuiveringsinfrastructuur op basis van de te halen immissienormen, met o.a. een lagere fosfordruk uit RWZI's.

Hoever staan we

Via het [geoloket](#) van de zonerings- en gebiedsdekkende uitvoeringsplannen worden reductiedoelen per gemeente vooropgesteld binnen het afstroomgebied van de Vliet-Grote Molenbeek. De voortgang van de uitbouw van de saneringsinfrastructuur wordt opgevolgd vanuit het Integraal project Vliet-Grote Molenbeek.

Volgende gemeenten hebben een hemelwater- en droogteplan opgemaakt of de opmaak ervan is lopend: Opwijk, Meise, Merchtem, Londerzeel, Puurs-Sint-Amands, Bornem.

Alle betrokkenen engageren zich om de knelpunten in de uitbouw van besliste rioleringsprojecten zo snel mogelijk op te lossen, zodat een versnelde actie mogelijk is. Dat geldt in het bijzonder voor de Task Force **KWZI Peizegem**, waarin de lokale besturen van Merchtem, Londerzeel en Buggenhout samen de inplantingsplaats vastlegden van een project dat al in 2006 werd goedgekeurd. Het definitief goedkeuren van het RUP is een eerste concrete stap in de goede richting. Voor het aanleggen van het KWZI dient nog een omgevingsvergunning verkregen te worden en er dienen nog aanzienlijke werken uitgevoerd te worden aan de riolering om het afvalwater tot aan de zuiveringsinstallatie te krijgen. Aquafin verwacht in 2028 de KWZI aan te besteden. Het einde van de werken is voorzien in 2030. Het GIP-project (B224121 – Aanleg riolering in Leireken (hsn 74 tem 177) werd opgedragen op het GIP 2024/1.

Ook het dossier van de verbindingsriolering Kwetsenbeek wordt aangepakt. Er wordt niet voorzien in een volledige heraanleg van de Brusselsesteenweg, maar wel het opbreken van het huidige fietspad en parkeerstroken en de aanleg van een nieuw fietspad. AWW maakt hiervoor een unieke verantwoordingsnota op.

AWV geeft aan dat de timing zal bepaald worden door de complexiteit (scope) van de beoogde ingreep. Als er vrij snel afstemming is over het concept én de kost die ten laste gelegd wordt van AWW, dan kan de opmaak van de unieke verantwoordingsnota snel gaan (komende maanden). Indien de ingrepen drastisch zijn, denk dan aan het verleggen van de as van de weg, ruimte zoeken voor afwatering / parking,... en er niet direct een uitvoerbaar concept voor handen is, dan zal het ontwerpproces veel meer tijd in beslag nemen.

Als dit is uitgeklaard, kan AQF/ Fluvius aan de herwerking van het voorontwerp/TP beginnen. De investeringsbudgetten voor het project moeten nog voorzien worden. Aquafin is vragende partij om dit zo snel mogelijk op een programma te krijgen.

Gezien de situering van dit dossier in de bovenloop van de Vliet-Grote Molenbeek en de jarenlange moeilijkheden rond dit project, vraagt het bekkenbestuur om met spoed verder te werken aan dit dossier en de nodige budgetten vast te leggen.

Benedenvliet

DE TOESTAND DIE WE WILLEN BEREIKEN

waterkwaliteit

De Benedenvliet is een speerpuntgebied klasse 3. een speerpuntgebied klasse 3. We streven hier naar de goede ecologische toestand na 2027, na natuurlijk herstel en mits uitvoering van de acties opgenomen in SGBP3.

wateroverlast

Het afstroomgebied heeft een hoge overstromingsdruk in een sterk verstedelijkt gebied.

watertekort

Ten gevolge van de ligging in een stedelijke omgeving is er een versnelde afvoer door een zeer hoge gemiddelde verhardingsgraad die infiltratie verhindert. Dit heeft een duidelijke impact op het watersysteem, zowel het grondwater als het oppervlaktewater.

waterbeleving

Via het gebiedsprogramma Zuidrand en het recent opgestarte landinrichtingsproject 'landinrichting Antwerpse Zuidrand' wordt sterk ingezet op ontsluiting en beleving. Ook de waterlopen en valleien spelen hierbij een belangrijke rol.

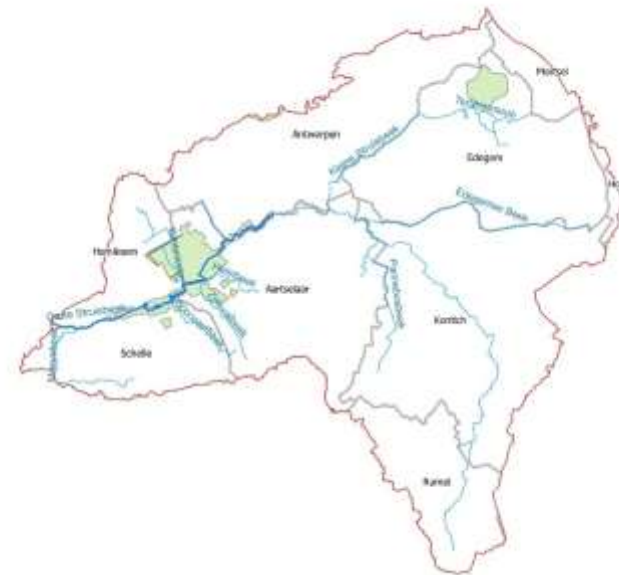
- [Meer info: bekkenspecifiek deel Benedenscheldebekken](#)

SAMEN WERKEN WE AAN WATER

De motor achter de veranderingen in het gebied vormt de werkgroep Benedenvliet, voorgezeten door gouverneur Berx. Hierin zetelen alle betrokken gemeenten, de provincie en Vlaamse administraties en worden de grote lijnen uitgezet om concrete resultaten te halen in het gebied. Er wordt ook in een afstemming voorzien met andere lopende projecten, zoals fietsring FR03, heraanleg A12,...

Binnen het landinrichtingsproject Antwerpse Zuidrand wordt sterk ingezet op de beekvalleien, zoals de Benedenvliet. Gedurende de looptijd van het landinrichtingsproject wordt in een nauwe samenwerking voorzien tussen de werkgroep Benedenvliet en de werkgroepen van het landinrichtingsproject.

- [Meer info: bekkenwebsite Benedenscheldebekken en bekkenspecifiek deel Benedenscheldebekken](#)

HET ENGAGEMENT VAN DE PARTNERS

23. **Structuurherstel en waterloopverruwing van de Benedenvliet (Blue Deal [actie 8A E 0368](#))**

Voor de volledige Benedenvliet van bron tot monding en de zijlopen zoals Edegemse beek en Kleine Struisbeek, start een studie op rond structuurherstel en waterloopverruwing. Deze actie werd opgenomen in het dienstenbestek Benedenscheldebekken met opstart in januari 2024.

Hoever staan we

Volgende items worden in de studie behandeld:

1. Welke parameter is bepalend voor de waterplanten in de waterloop? Studie van de bemeten trajecten waterplanten en formuleren van oplossingsscenario's.
2. Waar liggen er kansen voor bijkomende waterberging/natte natuur in het afstroomgebied? Hierbij wordt rekening gehouden met het aanpalende landgebruik en indicatorsoorten voor kwel/natte natuurdoeltypen. Hoe kan deze waterberging/natte natuur gerealiseerd worden per voorgestelde locatie?
3. Waar liggen kansen voor (her)meandering? Hoe kan deze hermeandering gerealiseerd worden per voorgestelde locatie?
4. Waar zijn steile/graduele oevers nuttig? Waar en hoe kunnen we de oevers (meer) ecologisch inrichten? Waar zijn de oeverwallen te hoog opgehoogd in de loop der jaren?
5. Waar liggen knelpunten voor migratie van (watergebonden) fauna en hoe los je ze op? In overleg met de opdrachtgever wordt een uitvoeringsontwerp opgemaakt van de meest prioritaire knelpunten.

Wat staat er te gebeuren

In overleg met de werkgroep worden effectieve zones bepaald, waarvoor een detailontwerp van herinrichting wordt uitgewerkt. Ook volgende zones zijn opgenomen in de studieopdracht: omgeving Bloemmolens te Hemiksem en ontharding van het recyclagepark te Aartselaar.

24. **[Landinrichting Antwerpse Zuidrand](#)**

VLM werd in januari 2019 gevraagd om het onderzoek naar de opportuniteit en de haalbaarheid (OOH) van een landinrichtingsproject Antwerpse Zuidrand op te starten.

In 2022 voerde VLM het onderzoek naar de opportuniteiten en haalbaarheid voor een landinrichtingsproject Antwerpse Zuidrand. In december 2023 kreeg het project een positief advies van de programmacommissie landinrichting. Op 9 juni 2023 werd het goedgekeurd door de Vlaamse Regering.

Het landinrichtingsproject 'Antwerpse Zuidrand' omvat de gemeenten Schelle, Hemiksem, Aartselaar, Kontich, Edegem, Hove, Lint en Boechout en de districten Hoboken en Wilrijk van de stad Antwerpen.

Het landinrichtingsproject "Antwerpse Zuidrand" heeft volgende doelstellingen:

- klimaatadaptief waterbeheer: creëren van waterberging; versterken van het infiltratiesysteem en de kwelgebieden (inzetten op droogtemaatregelen); uitbreiden van het groenblauw netwerk; verbeteren van de oppervlaktewaterkwaliteit; inzetten op beleefbare waterinfrastructuren en sensibilisering;
- ontharding van de open ruimte, gekoppeld aan een of meerdere andere doelen;
- bosuitbreiding;
- het verzekeren van de toekomstmogelijkheden van de landbouw door het faciliteren van de transitie naar duurzame en klimaatrobuuste landbouw: ruimte voor voedselproductie; een duurzaam verdienmodel voor de landbouw; bewuster omgaan met zonevreemde invullingen in het agrarisch gebied; landbouwbodems: partners in waterbeheer;
- behouden en ontwikkelen van natuur en landschap: groenblauw netwerk als landschappelijke drager; ontsnippering van de open ruimteverbindingen; omgevingskwaliteit bebouwde randen met meervoudig en collectief ruimtegebruik;
- verbeteren van de toeristische ontsluiting en beleving: beleving Antwerpse Zuidrand; ruimte voor de jeugd.

Wat staat er te gebeuren

Het landinrichtingsproject Antwerpse Zuidrand zal bestaan uit een vijftal verschillende plannen, waarvoor ongeveer 8 miljoen euro wordt vrijgemaakt. De planvorming en uitvoering van het hele project loopt over een periode van tien jaar.

2023: start planbegeleidingsgroep en workshops in het najaar, start [pilootproject Ruimte voor voedsel](#) (2023)

2024: start planvorming en lancering oproep uitvoeringsinitiatieven

2025 - 2026: start van de uitvoeringsinitiatieven [Openruimteparels](#)

2027 - 2028: start uitvoering eerste landinrichtingsplan

25. **Structuurherstel van het afwaartse traject van de Benedenvliet in Schelle (Blue Deal [actie 8A E 0368](#))**

Binnen het landinrichtingsproject Vlietvallei Hemiksem-Schelle fase 2 (wordt in de toekomst mee geïntegreerd binnen landinrichtingsproject Antwerpse Zuidrand) wordt voorzien in de herinrichting van het afwaartse traject van de vallei van de Benedenvliet en ruimte voor water, ecologisch en landschappelijk herstel.

Hoever staan we

Op 10 oktober 2022 startte VMM als bouwheer de voorbereidende werken voor een nieuw fietspad dat de Provinciale Steenweg in Schelle met de Zinkvallaan in Hemiksem verbindt. Het recreatieve pad loopt langs de zuidelijke dijk van de Bovenvliet en door het bos aan de wijk Kerkeneinde.

Vanaf de Provinciale steenweg rijden de fietsers in de toekomst het drie meter brede fietspad op. Het pad volgt de waterloop tot het via een nieuwe fietsbrug de Bovenvliet oversteekt. Via een stuk langs het industrieterrein en het bos maakt het fietspad de aansluiting op de Zinkvallaan in Hemiksem. Het hele traject is net geen 2 kilometer lang. Daarnaast zorgen nieuwe houtkanten en ijsvogelwanden voor een toename van de biodiversiteit. Exoten langs de waterloop worden bestreden, zodat de streekeigen planten volop kansen krijgen. Het fietspad biedt een veilig alternatief voor het fietsende schoolverkeer of woon-werkverkeer tussen Schelle, Hemiksem en Aartselaar. VMM rondde de werken in 2023 af. De officiële opening vond plaats op 3 juli.

Wat staat er te gebeuren

De vallei van de Benedenvliet wordt ontwikkeld tot zichtbaar valleigebied tussen twee dorpskernen met ruimte voor water en natuur. Er is ruimte voor waterbeleving op gepaste locaties en elementen van de vroegere scheepswerf blijven bewaard als verwijzing naar het nautisch verleden.

De maatregelen zijn zo opgesteld dat zij het project kunnen versterken over verschillende thema's heen:

- natuurlijke versterking en erfgoedwaardering

- opwaardering en versterking van natuur en biodiversiteit

- herstel van de vallei

- omvorming tot natuurgebied met recreatief medegebruik

- landschappelijke integratie van architecturale en ruimtelijke ingrepen

De uitwerking van dit LIP wordt bepaald op de Planbegeleidingsgroep van het Landinrichtingsproject van de Antwerpse Zuidrand van 21 juni 2024.

26. **Overstromingsrisico in vallei Grote Struisbeek wordt verder verlaagd.**

Om de wateroverlast in de vallei van de Benedenvliet/Grote Struisbeek en zijwaterlopen aan te pakken, zijn er in de regio verschillende initiatieven gepland, in voorbereiding of al uitgevoerd. Eén van de geplande maatregelen met een grote positieve impact op het risico op overstromingen betreft de aanleg van een overstromingsgebied langs de Grote Struisbeek, opwaarts van het Groeningenhof te Kontich. Dit openruimtegebied fungeert nu reeds als overstromingszone en staat ingekleurd als overstromingsgevoelig gebied op de overstromingsgevaarkaarten. Enkele maatregelen zouden ervoor kunnen zorgen dat er frequenter en meer water geborgen wordt, zodat de kans op wateroverlast in de

Lede

DE TOESTAND DIE WE WILLEN BEREIKEN

waterkwaliteit

De Lede is een aandachtsgebied klasse 4. Het gebied heeft de goede ecologische toestand bereikt in 2033 (of erna van zodra natuurlijk herstel heeft plaatsgevonden), mits uitvoering van de acties opgenomen in SGBP3 en 4.

wateroverlast

Het afstroomgebied van de Lede is op meerdere locaties gevoelig voor wateroverlast.

watertekort

Doordat de koker van de Lede ter hoogte van de R4 in Destelbergen is dichtgemetseld en een oostelijke en een westelijke tak kent, is er in droge periodes slechts een beperkt bovendebiet wat de waterloop gevoelig maakt voor watertekort. Het open maken van de koker onder spoorweg zou het probleem niet oplossen; ook op dat moment is er geen debiet van de ledebeek te Destelbergen. Lange droogteperiodes zijn nefast, zowel voor het biologisch leven in de waterloop, als voor de omliggende landbouwgronden.

waterbeleving

Binnen het rivierherstelproject van VMM wordt een groenblauw lint gecreëerd versus de huidige kunstmatige rechte waterloop. Binnen het project worden meerdere educatieve en sociale hotspots voorzien.

- [Meer info: bekken specifiek deel Benedenscheldebekken](#)

SAMEN WERKEN WE AAN WATER

De Vlaamse Milieumaatschappij werkt aan een **rivierherstelproject voor de Lede**. Hierbij wordt gewerkt aan een strategische ruimtelijke ontwikkelingsvisie voor de Ledebeek. Het voorstel vertrekt van regionale functionaliteiten (ecologie, hydrologie, geomorfologie, biodiversiteit, klimatologie) en lokale functionaliteiten (recreatie, landbouw, bewoning, industrie). Binnen de ontwikkeling van deze visie wordt sterk ingezet op de integratie van een actorenonderzoek.

- [Meer info: bekkenwebsite Benedenscheldebekken en bekken specifiek deel Benedenscheldebekken](#)

HET ENGAGEMENT VAN DE PARTNERS

28. Ledebeek fase I (Blue Deal actie [6 I 0098](#))

Dit project omvat de **aanleg van een groen-blauw lint** langsheen de Ledebeek, vanaf de Veldekensstraat (Destelbergen) doorheen Lochristi tot net aan de Nieuwe Stationsstraat (Lokeren).

De Ledebeek meandert niet van nature. Een renovatie waarbij artificiële meanders worden gegraven, zou niet de gewenste resultaten geven. We ontwikkelden daarom een systeem waarbij de beek zijn eigen natuurlijke netvormende stroming kan hernemen.

Hiertoe werd het beek-begeleidend poelenstelsel bedacht. Deze flexibele oplossing wordt in de beperkte oppervlakttes gerealiseerd door de huidige loop als zomerbedding ongeveer aan te houden en de poelenstelsels op een eenzijdig en hellend winterbed te voorzien. Dit wordt gecombineerd met zogenaamde riffles: om de 600 m wordt een "riffle" aangebracht in de waterloop in de vorm van een dam in breuksteen. Voor en na de dam wordt er een lokale diepte gecreëerd. Hierdoor verhoogt het waterpeil, wat een effect heeft op het grondwaterpeil en de ecologie. Bij droogte blijft een minimum waterdiepte verzekerd en fungeren de poelen als refugium. De turbulentie veroorzaakt door de riffles voorziet het systeem van de broodnodige zuurstof. Door deze twee methodes (Riffle/poel & Poelenstelsels) repetitief en aaneensluitend langs de beek uit te voeren, vormt dit traject een groenblauw migratie lint met ook lokale natuurwaarden.

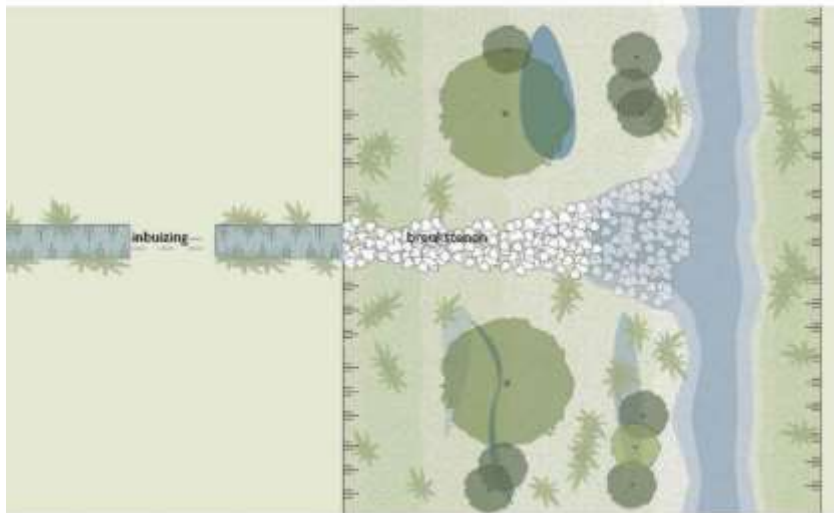
Ontwerp op maat van de Ledebeek

Om de lokale biodiversiteit verder te verhogen, worden bestaande locaties met natuurwaarden geïntegreerd en nieuwe ecologische hotspots gerealiseerd. Om de hydrologische en ecologische impact maximaal landschappelijk bereik te geven, worden ook de mondingen van de zijlopen actief in het ontwerp opgenomen. Met name naar bescherming tegen droogte en verbetering van biodiversiteit vormen deze een belangrijke meerwaarde.

We voorzien de monding van 'dropweir'-structuren. Dit zijn gradueel hellende steenrichels die een minimaal volume water in de zijloop vasthouden tijdens droge periodes. Ze werken in veel opzichten efficiënter dan stuwschotten en vormen geen migratie blokkering.

Het gehele ecosysteem is ontworpen als een zelfsturend en autonoom groeiend ecosysteem. Dit houdt in dat naarmate het geheel verder ontwikkelt het ook robuuster en stabiel wordt. De positieve effecten naar klimaatbuffering toe worden met de tijd groter, terwijl de biodiversiteit alsmaar toeneemt.

Hoever staan we

VMM heeft de voorbereidende studie en de grondverwerving van 50.000 m² afgerond. De Ledebeek krijgt heel wat meer ruimte en er ontstaat een belangrijke buffer tussen deze waterloop en het omliggende landbouwgebied.

De renovatie van het traject werd gegund in een Design-Build-Maintain format. De werken van het project 'De Ledebeek Verbindt' zijn gestart in oktober 2023 en zullen in de loop van 2024 worden afgerond.

Herprofilering van de Ledebeek en zijgrachten

29. Ledebeek fase II

Dit project omvat het aansluitende traject van Ledebeek Fase I van de Nieuwe Stationsstraat in Lokeren tot het pompemaal aan de Getijdedurme.

Het project Ledebeek II vormt een systeemuitbreiding van het riffle/pool systeem met beek-begeleidend poelenstelsels in de winterbedding, gecombineerd met landinwaartse uitbreidingen van het watersysteem, zowel hydrologisch als ecologisch.

Ledebeek II vertrekt vanuit de dorpskern Oudenbos, die beschermd erfgoed is. Ze loopt langs een ambachtelijke industriezone, onder de spoorweg en doorheen gemengd landbouwgebied. Daarna komt een buitenwijk van Lokeren en, onder en langs viaducten, Lokeren Stad zelf. Om dan op het eind vast te lopen op het pompemaal ter hoogte van de Durme. Verder bleek dat Infrabel projecten voorziet op 3 locaties op en langs de Ledebeek, die zeer ingrijpend zullen zijn. Er wordt gesproken over tunnels, nieuwe wegbanen en vernieuwingen aan de Fietsostrade F4. Het equivalent overzetten van de methodes op Ledebeek I blijkt in praktijk onhaalbaar. Daarom werd er op een andere manier naar het totaaltraject gekeken.

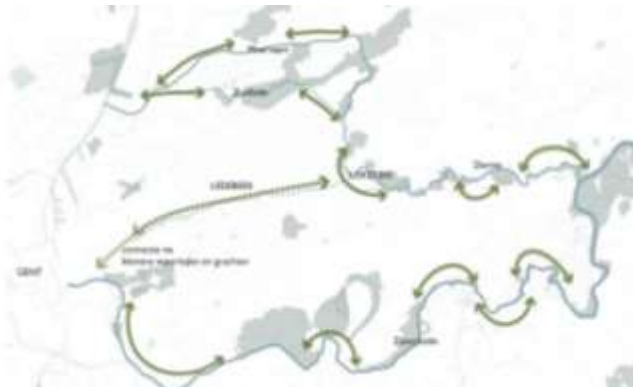
Hoever staan we

Langsheen het traject worden 4 nieuwe projecten gedefinieerd. Zo ondermeer het deel 'Groen Blauwe Corridor zone' thv de monding in de Getijdedurme. Hier trachten we een functionele ecologische verbinding tussen Ledebeek en de Durme te ontwikkelen. Die corridor moet de huidige migratieblokkade van het pompemaal aanpakken alsook verhoogde veiligheid bieden tijdens overstromingsgevaar. Voor de landbouwzone en de Groen Blauwe Corridor zone moet in een vervolgetraject een 'Design to Purpose' pilootproject en een ontwerpproject uitgewerkt worden.

Er werden 2 studieopdrachten gegund: de groenblauwe corridor heeft ondertussen zijn eerste kickoff meeting gehad en belooft een hele uitdaging te worden. Voor de landbouwzone werd de "Design to Purpose" opdracht opgestart.

Verder zijn er plannen om het meest afwaartse gedeelte, dat parallel loopt met de N47, mee te nemen in een studie van AWV omtrent de heraanleg van de N47. De betonnen kanalisatie zou plaats maken voor natuurlijke oevers en aanpalende gronden moeten maximaal ruimte voor water bieden.

Er is ook een studieopdracht in opmaak voor de zone afwaarts de Karlapperstraat. Hier is de beek momenteel in heel slechte staat, gezien ze niet bereikbaar is voor onderhoud via de 5m-zone (aanslibbing, afkalvende oevers,...). Er zal een participatietraject worden opgestart om samen met de bewoners naar een oplossing te zoeken.

Opwaardering van Ledebeek als ecologische by-pass tussen Schelde & Durme

Getijdedurme

DE TOESTAND DIE WE WILLEN BEREIKEN

waterkwaliteit

De Getijdedurme is een aandachtsgebied klasse 4. Het gebied heeft de goede ecologische toestand bereikt in 2033 (of erna van zodra natuurlijk herstel heeft plaatsgevonden), mits uitvoering van de acties in SGBP3 en SGBP4.

wateroverlast

Om Lokeren te beschermen tegen de getijdenwerking werd jaren geleden een scheidingsdam aangelegd stroomafwaarts van Lokeren. Vooral ter hoogte van Lokeren, Zele en Waasmunster is de huidige afwatering van de Durme onvoldoende. De capaciteit om hemelwater af te voeren naar de Schelde is ontoereikend, zeker in extreme omstandigheden zoals stormtij.

watertekort

Het watertekort in het vallei gebied hangt samen met de ingrepen rond rivierdynamiek voor de Getijdedurme.

waterbeleving

Binnen het Sigmaplan voor de Durme wordt mee ingezet op de pijler recreatie.

- [Meer info: bekkenspecifiek deel Benedenscheldebekken](#)

SAMEN WERKEN WE AAN WATER

Het Sigmaplan voor de Durme wil de rivierdynamiek terug in evenwicht brengen met de omgeving en omvat een pakket maatregelen die de rivier beveiligen tegen overstromingen én de natuur herstellen. Het Sigmaplan voor de Durme omvat de aanleg van een nieuw gecontroleerd overstromingsgebied, ontpolderingen en wetlands. Die geven de Durme meer ruimte en verminderen de wateroverlast in het omliggende gebied.

- [Meer info: bekkenwebsite Benedenscheldebekken en bekken specifiek deel Benedenscheldebekken](#)

HET ENGAGEMENT VAN DE PARTNERS

30. Aanleg van overstromingsgebieden onder invloed van het getij in het kader van het geactualiseerd Sigmaplan (Blue Deal actie [6 G 0017](#))

Hoever staan we

De ringdijken rond de ontpolderingen Klein Broek (54ha) en Groot Broek (82ha) werden in de zomer van 2020 afgerond. De werken voor het graven van de kreken en geulen, het afgraven van de Durmedijk en het maken van de bressen in de Durmedijk zijn in november 2023 afgewerkt. Daarmee is de ontpoldering Klein Broek een feit. Het voormalige huisvuilstort gelegen in Klein Broek werd gesaneerd in 2020. De pompstations om de afwatering van het achterland naar het Groot Broek te garanderen zijn einde 2023 afgewerkt.

In GOG-GGG De Bunt (100ha) zijn de ringdijk en de in- en uitwateringssluizen afgewerkt, maar het gebied staat nog niet in verbinding met de Beneden-Durme.

Wat staat er te gebeuren

De laatste fase (inrichten van het binnengebied door het graven van een kreek- en geulenstelsel en afgraven van de bressen en Durmedijk) ter hoogte van Groot Broek is voorzien voor 2024.

De afwerking van de overlooppdijk van het GOG De Bunt is gepland in 2024.

31. Aanleg van wetlands (niet getijdengebieden) in de Durmevallei in het kader van het geactualiseerd Sigmaplan (Blue Deal actie [6 G 0017](#))

Hoever staan we

De wetlands (Weijmeerbroek (50ha) te Waasmunster, Bulbierbroek (25 ha) te Hamme en Hagemeersen (11ha) te Lokeren hebben een sponsfunctie en daarmee bufferende werking op het watersysteem. Ze houden water vast bij extreme neerslag en zorgen voor vertraagde afvoer. In de wetlands wordt water geconserveerd zodat er een betere waterbeschikbaarheid is in droge periodes.

Een aantal belangrijke inrichtingswerken werden de voorbije jaren uitgevoerd (natuurtechnisch herprofilen van grachten, graven van waterpartijen en poelen, het

aanpassen van een uitwateringsconstructie om het waterpeil te verhogen en het omzetten van populierenbossen naar grasland). ANB is al jaren bezig met het verschraken van de graslanden in samenwerking met de lokale landbouwers.

Wat staat er te gebeuren

Bijkomende inrichtingswerken in functie van verhoging van het waterpeil, realiseren van extra open water en het herstel van het open valleilandschap.

32. Opmaak van een GRUP voor de Durme naar aanleiding van de tweede fase projecten van het geactualiseerde Sigmaplan (Blue Deal actie [6 G 0017](#))

Met het GRUP 'Durmevallei fase 2' worden de ruimtelijke structuren en bestemmingen in de Durmevallei herbekeken. Het GRUP omvat een reeks projecten van het geactualiseerde Sigmaplan, maar ook tussenliggende en aangrenzende valleigebieden gelegen op het grondgebied van Lokeren, Waasmunster en Hamme. De rivier en het watersysteem zijn belangrijke sturende elementen in het planproces.

Hoever staan we

Er werd een startnota gemaakt en een publieke consultatie georganiseerd (voorjaar 2022).

Wat staat er te gebeuren

Er wordt, in samenwerking met de betrokken partijen, een ontwerp GRUP gemaakt en er volgt een nieuw openbaar onderzoek. De laatste fase is de definitieve goedkeuring van het GRUP.

33. Renovatie van de RWZI's Hamme en Lokeren

Uit modelmatige analyses blijkt dat de goede toestand voor de Durme haalbaar is, mits het nemen van de nodige maatregelen. Hierbij denken we in eerste instantie aan het rivierherstelplan van de Durme, maar ook de belangrijke renovaties aan de RWZI's Hamme en Lokeren zullen een positieve impact hebben. De huidige probleemparameters voor de Getijdedurme zijn fosfor, geleidbaarheid en macro-invertebraten. Waterplanten, fytoplankton en vis scoren goed.

Hoever staan we

De renovatie en uitbreiding voor RWZI Hamme is momenteel in uitvoering. Half 2025 zou de renovatie afgerond moeten zijn.

Het TP van de capaciteitsuitbreiding van RWZI Lokeren (21447) werd goedgekeurd op 23/03/2020. De aanbesteding zal plaatsvinden in het najaar van 2024. De start der werken is voorzien in het voorjaar van 2025 en zal ongeveer 2 jaar duren.

Verlegde Schijns

DE TOESTAND DIE WE WILLEN BEREIKEN

waterkwaliteit

De Verlegde Schijns zijn een aandachtsgebied klasse 4. Het gebied heeft de goede ecologische toestand bereikt in 2033 (of erna van zodra natuurlijk herstel heeft plaatsgevonden), mits uitvoering van de acties opgenomen in SGBP3 en SGBP4.

wateroverlast

Het overstromingsrisico (getroffen personen) is hoog.

watertekort

De zandgronden maken dit gebied zeer gevoelig voor droogte. Enkel door het watersysteem een prominente rol te geven in alle gemeenten binnen het Schijnbekken kunnen we ons wapenen tegen de toekomstige weersextremen.

waterbeleving

Binnen de klimaatgordel van het project de Nieuwe Rand wordt ingezet op een hogere ruimtelijke kwaliteit en beleving.

- [Meer info: bekkenspecifiek deel Benedenscheldebekken](#)

SAMEN WERKEN WE AAN WATER

Het afstroomgebied van de Verlegde Schijns wordt mee behandeld binnen de klimaatateliërs van het project De [Nieuwe Rand](#). De Nieuwe Rand is een project dat onderzoekt hoe de mobiliteit, leefkwaliteit en klimaatvriendelijkheid in de oostrand van Antwerpen kan verbeteren.

Vanuit een interactief proces met de stakeholders kwamen, binnen de werkateliërs voor de klimaatgordel, de verschillende N-Z-georiënteerde beekvalleien naar voren, zoals de Laarse Beek en Kaartse Beek. Hierbij worden belangrijke potenties vastgesteld tot het opwaarderen van de valleien en het creëren van een blauwgroen lint.

- [Meer info: bekkenwebsite Benedenscheldebekken en bekkenspecifiek deel Benedenscheldebekken](#)

HET ENGAGEMENT VAN DE PARTNERS

34. Lokale gebiedsdeal droogte 'De Antwerpse Rand onthardt'

Met de Lokale Gebiedsdeal Droogte wil De Nieuwe Rand, samen met gebiedsprogramma Groen Kruis, inzetten op lokale onthardingsprojecten, als hefboom voor de klimaatgordel. Ontharding is immers een belangrijke sleutel binnen de Vlaamse strategie rond klimaatadaptatie. Door deze projecten kan op drogere plaatsen het hemelwater weer infiltreren in de bodem en het grondwater aanvullen. Op nattere plaatsen verminderen we overstromingsrisico's, door het water langer vast te houden en de afvoer naar de waterlopen te vertragen. Dit draagt ook bij aan de verhoging van de biodiversiteit en helpt bij het creëren van een aantrekkelijkere en gezondere leefomgeving.

Hoever staan we

Het project werd begin 2024 goedgekeurd. Hierbij worden volgende deelprojecten aangepakt in de periode 2024-2028:

Naam deelproject	Initiatiefnemer	Locatie (gemeente)	Subsidiebedrag
Schildestrand: Onteigening Loze Visser en parking Bospad & herinrichting Loze Visser	Schilde	Schilde	€400.000
Ontharding Ferdinand Verbieststraat	Stad Antwerpen	District Ekeren	€350.000
Ontharding Peerdsbos	Brasschaat	Brasschaat	€150.000

Wat staat er te gebeuren

De verschillende gemeenten gaan verder aan de slag met de inhoudelijke voorbereiding en uitvoering van de deelprojecten. Provincie Antwerpen (Groen kruis) en Departement Omgeving (De Nieuwe Rand) staan in voor de overkoepelende opvolging en halfjaarlijkse rapportage van de Gebiedsdeal.

35. Aanvraag strategisch project 'de Antwerpse Rand Verbindt'

De gebiedsprogramma's Groen Kruis en Antitankgracht en het complex project De Nieuwe Rand dienen het strategisch project 'De Antwerpse Rand Verbindt' in met als doel het transformeren van de noordoostelijke rand van Antwerpen over de komende drie jaar.

De voorbije jaren werkten tal van stakeholders in het gebied samen aan een geïntegreerde en gedragen gebiedsvisie. Het doel? Het verbinden van de versnipperde open ruimte en het creëren van een klimaatrobuust landschap. Met het strategisch project zetten we de visie nu om naar realisatie op het terrein en creëren we een stroomversnelling in het gebied. Hiervoor werft provincie Antwerpen een projectcoördinator aan die in tandem met de bestaande gebiedscoördinatoren instaat voor de uitvoering op het terrein.

De focus ligt hierbij op vier werven waarbinnen heel wat kansen liggen voor realisatie van projecten op korte termijn (binnen de drie jaar) en langere termijn. Deze werven zijn:

- Werf 1: Ertbrugge en Omgeving
- Werf 2: Antitankgracht zone Schilde
- Werf 3: Vallei van de Laarse Beek
- Werf 4: Klein en Groot Schietveld

Vooraf de werven 2 en 3 hebben een belangrijke correlatie met het watersysteem.

Hoever staan we

Het aanvraagdossier werd ingediend in maart 2024. In mei 2024 wordt de aanvraag voorgesteld aan de jury. De definitieve selectie zal vermoedelijk pas in december 2024 gekend zijn.

36. Laatste grote herinrichtingswerken aan de Kaartse Beek (Brasschaat/Kapellen)

De provincie Antwerpen heeft al verschillende maatregelen uitgevoerd langs de Kaartse beek om de regio te verlossen van wateroverlast en het valleilandschap extra waardevol te maken voor recreatie en biodiversiteit. In 2024 worden de werken stroomopwaarts de Jagersdreef-Fabriekstraat afgerond. Hoge oeverwallen worden verlaagd, de beek krijgt minder steile oevers, enkele percelen worden afgegraven en een oud grachtenstelsel hersteld. Door die maatregelen kan de vallei meer water opvangen bij zware regenval. Ter hoogte van zorgboerderij De Meander komt een nieuwe fiets- en wandelverbinding tussen de Holleweg en de Elisalei. Hiermee zorgen de lokale besturen Kapellen en Brasschaat dat

inwoners de Brusselse Bossen gemakkelijker en veiliger kunnen bereiken. Nieuwe aanplantingen transformeren het valleigebied tot een uitgestrekt weidegebied met veel kleine landschapselementen. De aanleg van vier bijkomende amfibiepoelen zal de biodiversiteit stimuleren.

Figuur: overzicht van de ingrepen in het projectgebied

Meer info: <https://www.provincieantwerpen.be/aanbod/dlm/dienst-integraal-waterbeleid/projecten/lopende-projecten/kaartse-beek-in-brasschaat-kapellen.html>

Hoever staan we

De werken zijn uitgevoerd. Openingsevent gaat door op zondag 2 juni 2024.

Kaartse Beek: afgraving oever

37. VMM en provincie Antwerpen onderzoeken mogelijkheid tot openleggen van de Schijnkoker in Ekeren (actie 6 F 0342)

In Ekeren is het Groot Schijn voor een groot deel overwelfd. De koker loopt van in het natuurgebied Oude Landen langs de A12 richting de wandel-/fietsbrug over de A12. Hier kruist de koker de ring richting Bospolder en komt hij terug boven. De Schijnoverwelling bestaat in Ekeren uit 3 verschillende kokers van 2½ meter hoog en 2½ breed. Aan het einde van de Schijn-overwelling loopt het Groot Schijn verder in de 'Verlegde Schijn Hoofdgracht'. Er bestaan geen duidelijke plannen van de overwelling.

Door de koker open te leggen kan extra ruimte voor waterberging gecreëerd worden. Een studie kaderend in het provinciaal gebiedsprogramma Groen Kruis toont daarnaast aan dat samen met het openleggen van de koker ook een ecologische verbinding tussen Bospolder en Oude Landen gecreëerd kan worden.

Hoever staan we

In 2023 werd de Schijnkoker in Ekeren opgemeten. Het beschikken over goede plannen was een eerste belangrijke stap.

Nadien werd door VMM onderzocht of een openlegging van de Schijnkoker effect zou hebben op de waterafvoer in het noordelijk Schijnbekken. Slechts een deel van de openlegging werd doorgerekend, gezien een openlegging op sommige plaatsen omwille van plaatsgebrek na een eerste inschatting niet mogelijk bleek. Er werden twee bestaande stormen doorgerekend van 2016 en 2019. Bij de storm van 2019 was er geen effect in het opwaartse deel van het bekken. Bij de storm van 2016 zou ter hoogte van openlegging van de koker het peil in de waterloop stijgen tot 3m TAW. Dit is gezien de vooropgestelde dwarsprofielen nog steeds binnen de oevers van de waterloop en zou dus niet mogen zorgen voor bijkomende wateroverlast.

Wat staat er te gebeuren

In 2024 startte Antea in opdracht van VMM een haalbaarheidsstudie op voor het openleggen van de Schijnkoker. Er vond een terreinbezoek plaats en het onderzoek is nu lopend.

Indien de openlegging (gedeeltelijk) haalbaar is, dan zal er een voorontwerp opgemaakt worden. Voor deze werken zijn voorlopig nog geen budgetten voorzien.

Ingang van de Schijnkoker thv Oude Landen

38. Meerdere partners werken samen voor het behoud van de Rivierdonderpad [\(actie 4B E 0032\)](#)

De Laarse beek herbergt een populatie rivierdonderpad (en een aanzienlijke populatie kleine modderkruiper). Deze waterloop heeft echter te kampen met verdroging. De provincie Antwerpen wenst te onderzoeken hoe deze verdroging kan aangepakt worden en zal hiervoor een studie opstarten. Daarbij zal oa een optimalere verbinding met de E10-plas onderzocht worden.

Hoever staan we

De offertevraag is in opmaak.

Wat staat er te gebeuren

De studie zal opgestart worden in het najaar van 2024.

40. Groen Kruis start een ontwerp onderzoek voor de vallei van de Laarse Beek op

Eén van de 4 werven binnen de subsidieaanvraag 'De Antwerpse Rand Verbindt' is de vallei van de Laarse Beek. Ter voorbereiding van een hopelijk positieve beoordeling van het strategisch project willen we voor de Laarse Beek een plan van aanpak opmaken en een aantal projecten voorbereiden voor uitvoering.

Wat staat er te gebeuren

In 2024 stelt provincie Antwerpen (Groen Kruis) een studiebureau aan voor volgende opdracht:

- (ruimtelijke) analyse van het gebied
- Analyse van de relevante doelsoorten voor het valleigebied
- Analyse van de knelpunten en potenties van het projectgebied inzake ecologische en recreatieve verbindingen, structuurherstel, ontharding, valleisherstel, ...
- Doorvertaling in een actieplan
- Opmaak voorontwerpen voor 3 acties uit het actieplan.

41. Masterplan Water Oude Landen

Het Masterplan Water Oude Landen is een onderdeel van het brede waterplan van de stad Antwerpen.

Wat staat er te gebeuren

De stad koos Team Felixx, Deltares en Delbaere Consulting om het komende jaar een masterplan Water op te stellen voor het bekenlandschap rond Oude Landen. Dit plan moet verschillende functies hebben. Niet alleen moet het plan een antwoord bieden op droogte of hevige regenval, maar tegelijkertijd moet het voor een versterkt bewustzijn rond water zorgen en een aangename beleving creëren.

Oude Landen wordt gekenmerkt door sterke, historische en natuurlijke waterstructuren. In de loop der jaren zijn deze op verschillende plaatsen aangetast, met wateroverlast en verdroging tot gevolg. Het projectgebied bestaat uit natuurgebieden, woonzones, spoorwegtracés en historische kasteelparken. Er zijn belangrijke overstromingsgevoelige gebieden gelegen én er lopen diverse projecten. Denk aan de grote projecten zoals het Haventracé, Rozemaai en Donkse Beek, maar ook kleinere zoals de heraanleg van de Ferdinand Verbieststraat of de Prinshoeveweg. Het masterplan maakt van het watersysteem de ruimtelijke drager van Oude Landen. Individuele landschappelijke structuren worden verbonden tot een integraal natuurlijk systeem en nieuwe projecten houden steeds rekening met de voorwaarden voor water.

De drie Molenbeken

DE TOESTAND DIE WE WILLEN BEREIKEN

waterkwaliteit

De drie Molenbeken zijn een aandachtsgebied klasse 4. Het gebied heeft de goede ecologische toestand bereikt in 2033 (of erna van zodra natuurlijk herstel heeft plaatsgevonden), mits uitvoering van de acties opgenomen in SGBP3 en SGBP4.

wateroverlast

Het opwaartse deel van de cluster drie Molenbeken grenst aan het reliëfrijke gebied van de Vlaamse Ardennen. Door de steile hellingen en de moeilijk doordringbare ondergrond (kleiig en lemig) is het nog meer dan elders nodig dat de waterafvoer van de hoger gelegen delen naar de vallei traag en gecontroleerd gebeurt.

watertekort

Verdroging in valleigebieden, zeker in kwetsbare valleihabitats (zoals bron-, vallei- en moerasbossen, natte ruigte, rietland, grote zegge vegetaties, dotterbloemgraslanden,...) is te vermijden.

waterbeleving

Dit komt aan bod in de gebiedsgerichte initiatieven.

- [Meer info: bekkenspecifiek deel Benedenscheldebekken](#)

SAMEN WERKEN WE AAN WATER

Voor de drie Molenbeken lopen meerdere gebiedsgerichte initiatieven:

Het project Rodeland op het grondgebied van de gemeenten Merelbeke, Oosterzele, Melle en Gavere (deels binnen het Benedenscheldebekken), focust op de valleien van de Driesbeek/Gondebeek en de Kerkesbeek/Molenbeek.

Het WaterLandSchap 2.0 project 'Klimaatrobuuste vallei van de Molenbeek/Gondebeek en Driesbeek' heeft als werkingsgebied het stroomgebied van de Molenbeek/Gondebeek en Driesbeek binnen de gemeenten Oosterzele, Merelbeke en Melle.

Het integraal project Molenbeek-Kottenbeek wordt getrokken door het bekkensecretariaat Benedenscheldebekken.

- [Meer info: bekkensite Benedenscheldebekken en bekkenspecifiek deel Benedenscheldebekken](#)

HET ENGAGEMENT VAN DE PARTNERS

39. Integraal project Molenbeek-Kottembeek

Het bekkensecretariaat volgt actief de evolutie van de waterkwaliteit op voor de Molenbeek-Kottembeek. Uit modelmatige doorrekeningen blijkt dat de goede toestand voor stikstof en fosfor gehaald kan worden, mits het aanvatten van een inhaalbeweging van de saneringsachterstand in dit meer landelijke gebied en inspanningen vanuit overige sectoren, bv maatregelen tegen erosie.

Vanuit de opmaak van de lokale hemelwater- en droogteplannen kwam de vraag naar een overkoepelende visie op wateroverlast voor het volledige afstroomgebied.

Hoever staan we

Er is extra aandacht voor de calamiteiten op waterlopen in dit gebied. Er werd een routeplan opgemaakt om de vervuilsbronsnel te kunnen opsporen. Bij vaststelling van een verontreiniging wordt daadwerkelijk ingegrepen via handhaving vanuit de betrokken instanties.

Een belangrijk knelpunt naar saneringsinfrastructuur situeert zich in deelgemeente Oombergen in de gemeente Zottegem en heeft zijn invloed op de gemeente Sint-Lievens-Houtem. De straten in Oombergen zijn wel deels gerioleerd, maar de vuilvracht komt op verschillende plaatsen in de waterloop terecht. Deze lozingspunten zorgen voor een slechte waterkwaliteit in het kwetsbare Kottembos, gelegen in het habitatgebied 'Bossen van de Vlaamse Ardennen en andere Zuidvlaamse bossen'. Er is een bovengemeentelijk GUP-project gedefinieerd om deze lozingspunten aan te sluiten op centraal gebied. Deze collector dient op het grondgebied van Sint-Lievens-Houtem aangelegd te worden.

De gemeente Sint-Lievens-Houtem geeft aan dat de aanleg van deze collector pas gepland staat in 2039, enerzijds ten gevolge van intensieve werken in de regio en anderzijds tengevolge van financiële aspecten. **Het bekkenbestuur vraagt om het knelpunt in Zottegem/Sint-Lievens-Houtem prioritair aan te pakken.**

Uit recent visstandsonderzoek van de Molenbeek-Kottembeek en zijlopen blijkt dat het visbestand slecht scoort. Op 8 locaties werden in totaal slechts 3 soorten vissen waargenomen, vooral stekelbaars. Op sommige locaties waren geen vissen aanwezig. Een trieste vaststelling en een gevolg van slechte waterkwaliteit, hydromorfologische problemen en vismigratieknelpunten.

Er werd een workshop georganiseerd rond de toepassing van de [klimaatadaptatietools](#) met als specifieke case de Molenbeek-Kottembeek. Op het Integraal projectoverleg in het najaar van 2023 werden de resultaten teruggekoppeld met de betrokken gemeenten en instanties. In 2024 maakt VMM een **klimaatadaptatiescan** voor het afstroomgebied van de Molenbeek-Kottembeek, in samenwerking met de gemeenten Wetteren en Sint-Lievens-Houtem.

De klimaatadaptatie-scan biedt aan lokale besturen:

- een visie: hoe kan een stad of gemeente zich aanpassen aan de impact van klimaatverandering?
- een strategie: welke concrete maatregelen kunnen worden genomen om de stad of gemeente veerkrachtiger te maken?
- concrete maatregelen voor investeringsklare projecten: een overzicht van prioritaire acties en projectontwerpen en de bijhorende kosten/baten, uitgewerkt tot een programma op lange termijn.

40. Klimaatrobuuste vallei van de Molenbeek/Gondebeek en Driesbeek

Op 28 april 2023 werd het Water-Land-Schap 2.0 project 'Klimaatrobuuste vallei van de Molenbeek/Gondebeek en Driesbeek' goedgekeurd met als initiatiefnemers provincie Oost-Vlaanderen gemeente Merelbeke, gemeente Oosterzele en Farys.

Hoever staan we

Er zullen maatregelen gerealiseerd worden die wateroverlast, waterschaarste en waterkwaliteit integraal aanpakken. De maatregelen worden gesubsidieerd via middelen uit het Vlaams Klimaatadaptatieplan.

De startdag van het project ging door op 9 mei 2023. Het project loopt af op 1 juli 2026.

De volgende maatregelen zijn in uitvoering of worden binnen de looptijd van het project uitgevoerd:

- Plaatsen van stuwconstructies op de bovenstroomse takken van de geklasseerde waterlopen in functie van lokaal ophouden van water
- Aanleg infiltratiegrachten Rattepas
- Organisatie demodag rond waterinfiltratie en water ophouden

- Houtsnippers uit landschapsbeheer ter beschikking stellen voor C-bemesting aan geïnteresseerd land- en tuinbouwers
- Erosiebestrijdingsmaatregelen in Oosterzele en Merelbeke
- Aanleg rietveld/waterzuivering op kasteeldomein Zink Makebos in Merelbeke
- Watercaptatie ifv landbouw door multifunctioneel gebruik bestaande voorzieningen: ontwerp voor de herinrichting van Balem Broek in Oosterzele
- Watercaptatie ifv landbouw via gecombineerd buffer- en infiltratiebekken
- Inzetten op een natuurlijke hydromorfologie van de waterlopen
- Aanleg en herstel van poelen in functie van natte natuur in Melle, Merelbeke en Oosterzele
- Herstel greppels en ontwikkelen plas-dras zuidelijk grasland Provinciaal natuurdomein Drooghout
- Verhogen van de connectiviteit in het landschap via de aanplant van KLE's in Melle en Oosterzele

Wat staat er te gebeuren

De maatregelen worden verder uitgevoerd.

Figuur 2: overstromingsgebied aan de Molenbeek in Balem Broek. Dit wordt uitgebreid met bijkomend buffervolume en spaarvolume.

41. Rodeland project

Sinds juli 2019 werken 20 partners samen om het landschap rond de Makegemse bossen, het Gentbos, het Aelmoeseneiebos en de beekvalleien van de Molenbeek/Gondebeek en de Driesbeek te versterken en verder te ontwikkelen. Dat doen ze met concrete acties op terrein.

Hoever staan we

Eind 2022 ondertekenden de 20 partners het addendum bij de bestaande samenwerkingsovereenkomst en herbevestigden zo hun engagement tot eind 2025.

Er werden acties uitgevoerd rond lokale keten producten, kleine landschapselementen, waterlandschap en natuurontwikkeling.

In 2022 werden op de Onderzoekskouter van het ILVO twee stuwen geplaatst op grachten die door hun percelen lopen: één stuw op een gracht met hellingsgraad en één stuw op een vlakke gracht. Twee studenten hebben in het kader van hun masterproef (2022-2023) de impact van deze stuwen onderzocht.

Op de Molenbeek (OS225) afwaarts aan de Makkegemstraat in Merelbeke werd in augustus 2021 een herinrichting van de waterloop uitgevoerd. Hierbij werden bodemvallen en oeverversterking over een afstand van ca. 20 m geplaatst.

In het academiejaar 2022-2023 voerden studenten bio-ingenieurswetenschappen aan de UGent studies uit rond tot het watersysteem in Rodeland:

- Opstuwen van water in de bovenstroomse gebieden van de Molenbeek-Gondebeek en Driesbeek

- Herstel van de ecologische toestand van de Molenbeek-Gondebeek

- Structuurherstel en oeverzones in het zuidelijke deel van het stroomgebied Molenbeek-Gondebeek-Driesbeek

- Ettingebos: bedreigingen voor een bron van leven

Sinds 2020 voert het ILVO in samenwerking met studenten van verschillende universiteiten onderzoek uit op het watersysteem van Rodeland. De bedoeling is om meer inzicht te krijgen in het watersysteem en in maatregelen om meer water te bufferen in de bodem, de waterafvoer te vertragen bij piekdebieten, het wateraanbod voor de landbouw te vergroten.

Wat staat er te gebeuren

Het onderzoek van het ILVO wordt verdergezet. Het gebiedsprogramma van het WaterLandSchap wordt uitgevoerd.

In 2024 zal een infomoment met demo rond water en droogte voor landbouwers worden georganiseerd door het ILVO i.s.m. een aantal andere Rodelandpartners. Er zal onder andere een bezoek worden gebracht aan de twee stuwen van het ILVO. Daarnaast zal ook worden stilgestaan bij andere maatregelen die landbouwers kunnen nemen om zich te wapenen tegen droogte en wateroverlast.

Zielbeek-Bosbeek

DE TOESTAND DIE WE WILLEN BEREIKEN

waterkwaliteit

De Zielbeek-Bosbeek is een aandachtsgebied klasse 4. Het gebied heeft de goede ecologische toestand bereikt in 2033 (of erna van zodra natuurlijk herstel heeft plaatsgevonden), mits uitvoering van de acties opgenomen in SGBP3 en SGBP4.

wateroverlast

Het overstromingsrisico (getroffen personen) is hoog.

watertekort

Het afstroomgebied van de Zielbeek-Bosbeek is gevoelig voor watertekort door de hoge verhardingsgraad afwaarts Willebroek.

waterbeleving

Minder relevant voor dit deelgebied.

- [Meer info: bekken specifiek deel Benedenscheldebekken](#)

SAMEN WERKEN WE AAN WATER

Op heden werd in dit gebied geen gebiedsgerichte werking opgestart. Er is wel samenwerking op het terrein rond concrete dossiers zoals de aanpak van de waterhuishouding in industriegebied Willebroek-Noord in kader van een Brownfield-project.

- [Meer info: bekkenwebsite Benedenscheldebekken en bekkenspecifiek deel Benedenscheldebekken](#)

HET ENGAGEMENT VAN DE PARTNERS

42. De provincie Vlaams-Brabant zet in op aanpak lokale knelpunten wateroverlast en structuurherstel.

In het stroomgebied van de Zielbeek-Bosbeek zijn enkele locaties overstromingsgevoelig. Bij de langdurige natte periode rond de jaarwisseling is er geen wateroverlast geweest langs de Birrebeek. Het GOG Birrebeek-Grote Heidebeek met een capaciteit van 60.000 m³ heeft zich gevuld en is tijdelijk in overstortwerking gegaan.

Heel wat van de knelpunten in het bovenstrooms gebied zijn erosiegerelateerd. Hieraan wordt gestaag verder gewerkt in overleg met heel wat partners: erosiecoördinatoren, gemeentediensten, rioolbeheerders,...

Hoever staan we

Binnen het dienstenbestek Benedenscheldebekken heeft de provincie Vlaams-Brabant 2 acties opgenomen binnen het stroomgebied van de Zielbeek-Bosbeek:

- Het opwaarderen van het valleigebied van de Birrebeek en Grote Heidebeek ter hoogte van Nieuwenrode (Rodal-site).
- Verlegging van de Hagelboombeek.

Dit project kan pas opgestart worden na uitvoering van het Aquafinproject "Sanering Hagelboombeek – Fase 2" omdat er momenteel nog te veel vuilvracht aangesloten is op de waterloop. Ondertussen heeft VMM het projectvoorstel van Aquafin voor de opstart van een bovengemeentelijke opdracht goedgekeurd. Op het goedgekeurde gemeentelijk subsidieprogramma (GIP 2023/1) zijn twee rioleringsprojecten opgenomen, nl. B223123 'GIP Kruiskesbos' en B223110 'Londerzeel - Aansluiting Bergkapelstraat, deel Middelweg en Bergstraat'. Om zowel de gemeentelijke- als bovengemeentelijke saneringsinfrastructuur op elkaar af te stemmen is het studiebureau gestart met de opmaak van een hydrologische studie van het gebied.

Bijkomend probleem is dat de Hagelboombeek stroomopwaarts de spoorlijn zo goed als volledig ingebuisd en vermaasd is met het gemengd stelsel van de Berg(kapel)straat tot aan het begin van 2e cat (thv Bergstraat 37).

Binnen het dienstenbestek Benedenscheldebekken zal in een voorstudie een visie ontwikkeld worden hoe en waar de Hagelboombeek in een nieuwe bedding kan gelegd worden afhankelijk van de beschikbare of mogelijk te verwerven ruimte.

Voor het ontwerp van de profielen wordt rekening gehouden met de bovenstroomse ontwikkelingen (A12, Aquafinproject, erosiebestrijding) en de nog uit te bouwen buffercapaciteit conform de geldende buffervoorwaarden/maximaal lozingsdebiet.

Wat staat er te gebeuren

In het kader van deze opdracht heeft een verkennend terreinbezoek plaatsgevonden. Er zijn 4 zones met potentieel geïdentificeerd waarvoor een verdere analyse zal gebeuren.

43. Polder Vliet en Zielbeek zet in op de aanpak van lokale knelpunten

Hoever staan we

Volgende dossiers werden door de minister weerhouden voor betoelaging, in het kader van betoelaging projecten aan polders en watteringen:

- Hermeandering waterloop A.6.03. Bosbeek ter hoogte van Sportcentrum de Schalk te Willebroek. Dit is een project in samenwerking met de gemeente Willebroek. Tussen de gemeente Willebroek en de polder Vliet en Zielbeek zal een samenwerkingsovereenkomst worden opgemaakt voor uitvoering van dit project.

- Herprofilering waterloop A.6.03.3. Leibeek te Puurs-Sint-Amands (Breendonk). Het project is een samenwerking met de gemeente Puurs-Sint-Amands. Tussen de gemeente en de polder zal voor de uitvoering van dit project een samenwerkingsovereenkomst opgemaakt worden. De werken zijn ondertussen aanbesteed door de gemeente Puurs-Sint-Amands en zullen vermoedelijk starten in de zomer van 2024.

De actie rond het openleggen van de Hoeikensloop in Willebroek werd tijdelijk stilgelegd, wegens meerkost omwille van Pfos en Pfas. De meerkost wordt momenteel geactualiseerd.

Noord-Zuidverbinding (Waasland)

DE TOESTAND DIE WE WILLEN BEREIKEN

waterkwaliteit

De Noord-Zuidverbinding (Waasland) is een aandachtsgebied klasse 4. Het gebied heeft de goede ecologische toestand bereikt in 2033 (of erna van zodra natuurlijk herstel heeft plaatsgevonden), mits uitvoering van de acties opgenomen in SGBP3 en SGBP4.

wateroverlast

Het overstromingsrisico (getroffen personen) is hoog.

watertekort

De polders vormen een sterk gestuurd systeem. Een goede sturing is hierbij belangrijk om langere droge periodes te overbruggen.

waterbeleving

Er zijn meerdere wandel- en fietsroutes op de grens tussen natuur, water en industrie.

- [Meer info: bekken specifiek deel Benedenscheldebekken](#)

SAMEN WERKEN WE AAN WATER

De voorbije 50 jaar werd het poldergebied grondig herschapen door de uitbouw van de Antwerpse haven. Deze grootschalige infrastructuurwerken hebben een enorme impact gehad op het landschap, de economie en het milieu. Enerzijds is er het beeld van de industrie, de vrachtwagens en de containers die het landschap domineren. Om het verlies aan natuurwaarden door de uitbouw van de Waaslandhaven op te vangen en om in overeenstemming te zijn met Europese natuurrichtlijnen, werden natuurcompensatiegebieden gerealiseerd.

Deze grootschalige veranderingen hebben ook fundamenteel ingegrepen op de afwatering van de polderwaterlopen. Ook in de toekomst worden nog grote infrastructuurwerken gepland in dit gebied, ondermeer gerelateerd tot de mobiliteit rond Antwerpen (Oosterweelverbinding en Haventracé).

- [Meer info: bekkenwebsite Benedenscheldebekken en bekken specifiek deel Benedenscheldebekken](#)

HET ENGAGEMENT VAN DE PARTNERS

44. De provincie Oost-Vlaanderen en VMM voeren maatregelen uit ter voorkoming van wateroverlast in Beveren en Sint-Gillis-Waas (actie [6 F 0339](#))

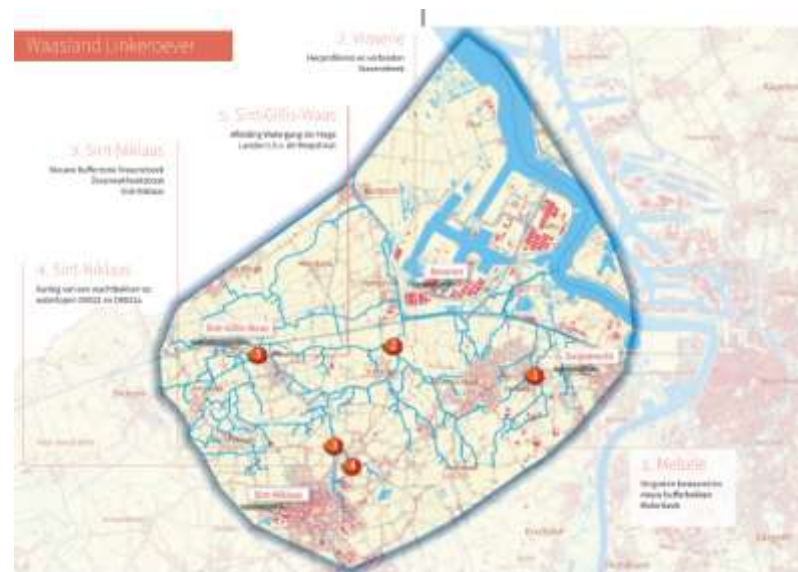
Na de wateroverlast in 2016 startte de provincie Oost-Vlaanderen een uitgebreide studie op naar noodzakelijke maatregelen. Het gaat om het bouwen van bufferbekkens, bypassen/herinrichting van waterlopen op de Loeverbeek (O8023), de Vrasenebeek (O8010), de Molenbeek (OS051) en de Watergang der Hoge Landen (O8032).

De Blokstraatbeek en de Loeverbeek monden uit in de Waterloop der Hoge Landen. Deze Waterloop heeft een heel groot afstroomgebied, nl. het noordoosten van het Waasland.

Bij veel neerslag komt er veel water op toe en met hoge waterstanden in de Waterloop der Hoge Landen kunnen de zijwaterlopen hun water onvoldoende kwijt. Er is reeds een pompemaal voorzien om bij hoge waterstanden extra water te kunnen lozen, maar dit is onvoldoende om wateroverlast opwaarts het gebied te voorkomen.

Ter hoogte van de Reepstraat wordt er een verbinding gemaakt met een drempel tussen twee Watergangen zodat deze verbinding enkel met water zal vullen bij een te hoge waterstand in de Watergang der Hoge Landen. Er worden ook schuiven geïnstalleerd die handmatig kunnen opengezet worden, zodat ook bij lager water doorstroming mogelijk is. Het afwaartse deel wordt deels geherprofileerd.

VMM participeert mee in het project door de aanleg van een sedimentvang en de verbreding van de waterloop van de Hoge landen van aan de samenvloeiing met de Vrasenebeek tot de expressweg.

Hoever staan we

De omgevingsvergunning werd verkregen in maart 2024. Momenteel loopt de aanbesteding van de werken. De onteigeningsprocedure is opgestart.

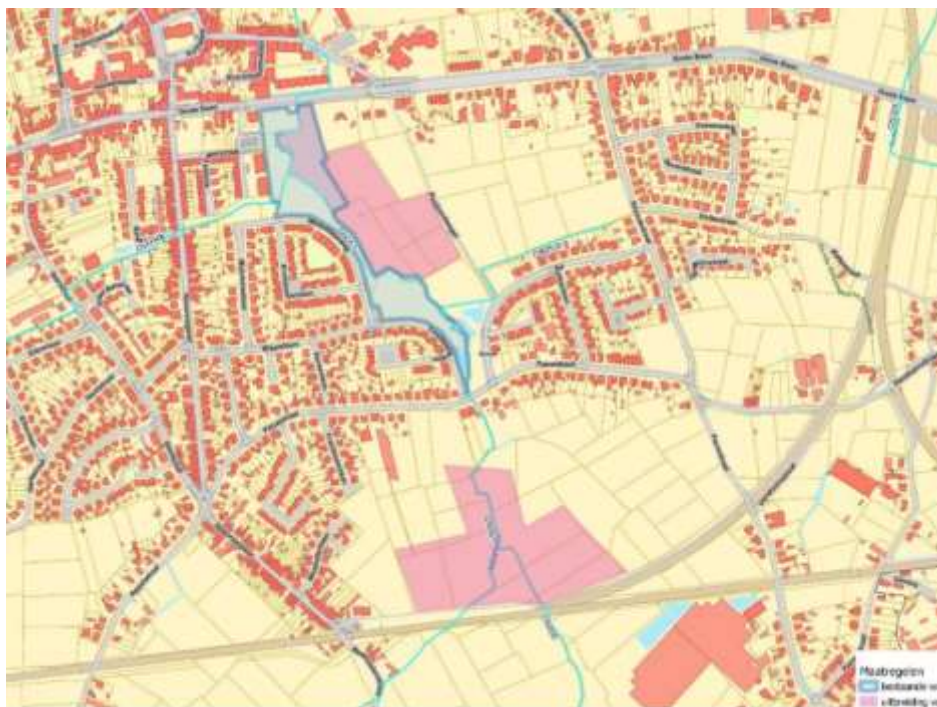
Wat staat er te gebeuren

In 2024 zullen de werken aanbesteed worden. Afhankelijk van het verloop van de onteigeningsprocedure kunnen de werken eind 2024 of begin 2025 starten.

Realiseren bufferbekken/zone op de waterlopen OS051 en OS005

Vergroten van het bestaande bufferbekken op waterloop OS051

Plaatsen van een dijkje ter hoogte van de Pauwlaan/Trosbessenlaan

Uit het model bleek dat het gebied rond de Molenbeek in Melsele het meest gebaat is met bijkomende overstromingsruimte. Daarmee kan de watertoevloed bij hevige neerslag opgevangen worden en kan die vertraagd weer vrijgeven worden.

Het bestaande bufferbekken wordt uitgebreid en we zorgen voor bijkomende buffering. Hiervoor moeten een aantal werken gebeuren.

Er wordt een nieuw bufferbekken aangelegd net afwaarts de spoorweg. We bouwen een knipconstructie en een dwarsdijk om bijkomend buffervolume te realiseren. Het wandel- en fietspad kan behouden blijven en zal de dijk oversteken.

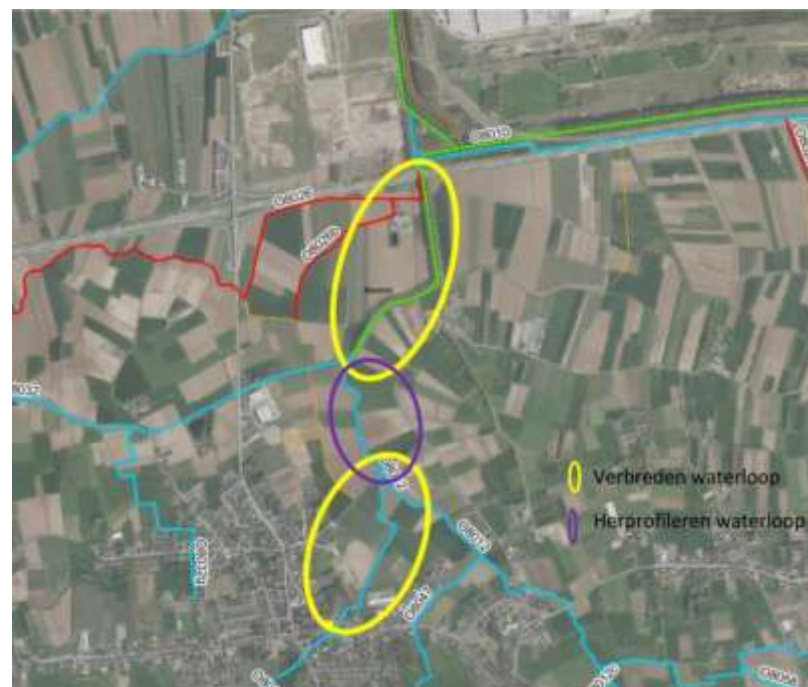
Daarnaast breiden we het bestaande bufferbekken (net opwaarts de Grote Baan) uit en gaan we het ook deels verdiepen.

Om te voorkomen dat het water vanuit de Molenbeek ter hoogte van de Pauwstraat/Trosbessenlaan de wijk instroomt wordt er een klein dijkje gelegd.

Stand van zaken

Een studie bureau werd aangesteld. Het project is nog in ontwerpfase maar ligt momenteel stil in het kader van de P-FAS problematiek. Dit zal verder uitgeklaard worden in een bijkomend bodemonderzoek.

Herprofilering/verbreding van de Vrasenebeek (O8010) te Beveren/Vrasene

In Vrasene gaan we de Vrasenebeek (waterloop O8010) verbreden en opnieuw inrichten om de waterafvoer te verbeteren. Dit doen we vanaf het overstort van de collector van Aquafin, afwaarts de Brugstraat, tot aan de duiker van de E34.

Realiseren van een bufferzone ter hoogte van de Zeveneekehoekstraat/Godschalkstraat op de Vrasenebeek (O8010) te Sint-Niklaas-Nieuwkerken-Waas

Ook hier gaan we extra buffervolume realiseren. We bouwen twee knippen en een dwarsdijk op de waterloop om een teveel aan water te kunnen bergen en later weer vertraagd vrij te geven. Voor dit gebied grijpen we zo min mogelijk in in de bestaande situatie: het huidige profiel van de waterloop blijft behouden en de aanpalende percelen worden niet extra afgegraven.

Stand van zaken

Dit project moet nog opgestart worden.

Aanleg van een wachtbekken op de waterlopen O8021/O8021a te Sint-Niklaas

Hier gaan we een wachtbekken bouwen met een buffervolume van ca. 13000 m³.

We brengen een knipconstructie op de waterloop O8021, bouwen een dijk en gaan enkele percelen gedeeltelijk afgraven.

Stand van zaken

Dit project moet nog opgestart worden

Aanpassen duikers waterlopen 2de categorie in Beveren

Naar aanleiding van de wateroverlast van januari en mei 2016 die in Beveren, Sint-Gillis-Waas en Sint-Niklaas plaatsvond, werd een modelleringsstudie voor het watersysteem op de linkerscheldeoever in het noorden van het Waasland opgemaakt.

De voornoemde modelleringsstudie gaf ook aan dat te klein gedimensioneerde duikers op de waterlopen OS005, OS051 en OS052 (2e categorie) te Beveren mede de oorzaak zijn van de steeds terugkerende wateroverlast waardoor er zich bijkomende en structurele maatregelen in het bovenstroomse deel van de voornoemde waterlopen opdringen. In het totaal werden 14 locaties geïdentificeerd waar aanpassingen nodig werden geacht. Voor 1 locatie, met name het duikerlichaam onder de spoorweg op de waterloop OS051 in de omgeving van de Kleibeekmolenstraat zal Infrabel instaan voor de vernieuwing. Voor de andere locaties werken de gemeente en de provincie samen. Voor de financiering van het ontwerp is er een kostenverdeling uitgewerkt en zijn de betalingsmodaliteiten vastgelegd.

De gemeente Beveren treedt op als aanbestedende overheid, maakt het grondinnemingsplan op en vraagt de nodige vergunningen aan. De provincie staat in voor de onderhandelingen van alle grondinnemingen en financiert de aankoop van de gronden nodig voor de uitvoering van de werken aan de waterlopen 2de categorie. De gemeente financiert de andere innemingen.

Stand van zaken

De onderhandelingen voor de innemingen zijn lopende. Er is een aanpassing van het ontwerp nodig, het initieel aanbestedingsdossier en omgevingsvergunningsaanvraag zal aangepast worden.

HET ENGAGEMENT VAN DE PARTNERS

45. Realiseren van de Sigmaprojecten Hedwige-Prosperpolder en Doelpolder (Beveren) (Bluedeal actie [6 G 0017](#))

Hoever staan we

De uitvoering van de werken in de Hedwige-Prosperpolder (ca 460ha) is op 16 oktober 2019 gestart. Eind oktober 2022 is de laagwatergeul aan Vlaamse zijde geopend. Daarmee is eb en vloed op gecontroleerde wijze teruggekeerd in de voormalige Hedwige- en Prosperpolder. Het water verspreidt zich bij vloed over het hele gebied en tal van foeragerende vogels brengen een bezoek aan het nieuwe gebied. De twee geulen aan Nederlandse zijde zijn inmiddels ook geopend. De panoramaheuvel is afgewerkt.

De inrichtingsstudie voor GGG Doelpolder (308ha) is opgestart.

Wat staat er te gebeuren

De inrichtingswerken voor de ontsluiting en aanleg van recreatieve infrastructuur in de onthaalzone Bazel en Kallebeek zijn in de zomer van 2023 gestart. De werken duren tot 2025.

46. Realiseren van het Sigmaproject GOG Vlassenbroekse Polder (Bluedeal actie [6 G 0017](#))

Hoever staan we

De ringdijk rond het noordelijk deel GOG-GGG (110ha) en zuidelijk deel GOG-wetland (130ha) werd eind 2020 afgerond. De werken aan de overlooppolder zijn in uitvoering. In de overlooppolder zitten 2 sluizen: in de zomer van 2023 werkte DVW de noordelijke in- en uitwateringssluizen af. De zuidelijke uitwateringssluis is afgewerkt in het najaar van 2022.

Voor de ontpoldering Uiterdijk (12ha) loopt momenteel het archeologisch onderzoek. Ook de aanbesteding van de MER-screening en de aanvraag van de omgevingsvergunning worden voorbereid.

Wat staat er te gebeuren

De afwerking van de overlooppolder is voorzien tegen einde 2025. Het geulensysteem in het GGG-deel wordt verder aangelegd. Pas nadien zal de GGG-werking volledig ingesteld worden.

47. Realiseren van het Sigmaproject GOG Grote Wal - Kleine Wal - Zwijn (Bluedeal actie [6 G 0017](#))

Hoever staan we

De ringdijk rond de GOG-wetland (166ha) en de tussendijk tussen Zwijn en Kleine Wal werden in de zomer van 2021 volledig afgewerkt. De ontpoldering Groot Schoor is in juli 2021 gerealiseerd; de buitendijkse natuur telt er nu 67ha. De werken voor de bouw van de twee in- en uitwateringssluizen zijn in maart 2022 gestart.

De in- en uitwateringssluis in deelgebied Wal is in november 2023 afgewerkt. Het einde van de werken aan de in- en uitwateringssluis in Zwijn wordt verwacht tegen midden 2024. De werken aan de overloopdijk zijn in februari 2024 gestart.

Wat staat er te gebeuren

De aanleg van de overloopdijk zal tot 2026 duren.

48. Realiseren van de Sigmaproject in Cluster Dijlemonding (Bluedeal actie [6 G 0017](#))

Hoever staan we

Het overstromingsgebied Zennegat (GGG, 65 ha) is werkingsklaar sinds 2016. Sinds de zomer van 2017 werd ook de GGG-werking ingesteld. De ringdijk rond de GOG-GGG Grote Vijver (105 ha) was begin 2019 klaar. De in- en uitwateringssluizen waren einde 2019 afgewerkt. De GGG-werking in Grote Vijver Noord is in maart 2022 ingesteld. De overloopdijk werd na het stormseizoen in het voorjaar 2022 afgewerkt. De GOG's Grote Vijver Noord en Zuid zijn sinds mei 2022 volledig afgewerkt. De werken voor bouw van twee uitwateringssluizen in de GOG Tien Vierendelen (37ha) zijn in februari 2022 afgerond. De werken van de ringdijk en overloopdijk zijn begin 2024 gegund.

Wat staat er te gebeuren

De voorbereidende werken in Tienvierendelen zijn midden februari 2024 gestart. Eerst wordt de nieuwe ringdijk aangelegd (2024). Nadien volgt de overloopdijk (2025).

49. Realiseren van de Sigmaprojecten in Cluster Bornem (Bluedeal actie [6 G 0017](#))

Hoever staan we

Voor de ontpoldering van Groot Schoor (23ha) is de eerste fase van de werken (bouw van de nieuwe Scheldedijk en herinrichting van het te ontpolderen gebied) in februari 2022 gestart.

Wat staat er te gebeuren

Er wordt verwacht dat de eerste fase van de werken duren tot de zomer van 2024. De tweede fase van de werken (het bressen van de Scheldedijk) worden gekoppeld aan de realisatie van het GOG Oudbroek-Schellandpolder.

Algemene aanbeveling ivm het Sigmaplan

De uitvoering van het Sigmaplan is cruciaal voor de veiligheid van overstromingen in het Benedenscheldebekken. Er staan nog heel wat projecten op de planning met als uiterste realisatiedatum 2030. Door investeringen in het geactualiseerde Sigmaplan uit te stellen, vergroot de kans op ongewenste overstromingen die schade veroorzaken en stijgt het risico aanzienlijk. **Het is dus noodzakelijk dat de nodige budgetten voorzien worden om het geactualiseerde Sigmaplan onverwijld verder te kunnen uitvoeren.**

50. Nationaal park Scheldevallei

Langs de Schelde en haar bijrivieren, vind je zeven deelgebieden die samen het Rivierpark Scheldevallei vormen: de Polders van Kruike, de Durmevallei, de Damvallei, Kalkense Meersen Donkmeer, Klein-Brabant, Dendermonde en omgeving en tot slot de Rupelstreek. Dit park, dat zich uitstrekt langs de Schelde tussen Antwerpen en Gent, met uitlopers langs de Dender, Durme en Rupel, is een ware parel van biodiversiteit. De unieke getijdennatuur, met haar variërende zones van zout, brak en zoet water, diep landinwaarts, is niet alleen uniek in Europa, maar biedt ook onderdak aan heel wat uitzonderlijke dieren en planten.

Met concrete projecten op het terrein en samen met zoveel mogelijk lokale partners willen we het Schelde-Durmelandschap behouden en verbeteren. De belangrijkste thema's waarrond wij werken zijn: biodiversiteit, landschapszorg, klimaat, recreatie en erfgoed.

Regionaal landschap Schelde-Durme is trekker van het project, samen met een gebiedscoalitie van 24 steden en gemeenten.

Hoever staan we

Drie jaar geleden lanceerde de Vlaamse minister van Omgeving een oproep voor kandidaat Nationaal Parken om zo de schaarse natuur in het versnipperde Vlaanderen beter te beschermen en de Europese natuurdoelen te bereiken. Na een zorgvuldig voortraject en een reeks selectierondes, erkende de Vlaamse regering op 13 oktober 2023 vier Vlaamse Nationale Parken, waaronder Nationaal Park Scheldevallei.

Wat staat er te gebeuren

Op 2 april 2024 vond een belangrijk moment plaats: de oprichtingsvergadering van vzw Nationaal Park Scheldevallei. Dit betekent het startschot voor de verwezenlijking van ambitieuze toekomstplannen voor de regio. De nieuw gevormde vzw gaat aan de slag om de prachtige natuur in de Scheldevallei verder te verbinden en te versterken. De focus ligt niet alleen op de bescherming van fauna en flora, maar ook op duurzame landbouw, toerisme en erfgoed.

In de nieuw opgerichte vzw zetelen vele partners: Agentschap voor Natuur en Bos, De Vlaamse Waterweg nv, Provincie Oost-Vlaanderen en Provincie Antwerpen, Regionaal Landschap Schelde-Durme, vzw Durme, Natuurpunt, met daarnaast afgevaardigden van de 22 aangesloten steden en gemeenten. De samenwerking omvat nog tal van andere partners, van erfgoed tot landbouw en toerisme, en benadrukt tevens de onschatbare

bijdrage van vele vrijwilligers. De betrokkenheid en het enthousiasme van die vele parkpartners zijn onmisbaar voor het uitvoeren van de gezamenlijke missie.

Financiële steun van de Vlaamse overheid, provincies en gemeenten verzekert niet alleen de operationele continuïteit van Nationaal Park Scheldevallei, maar stelt hen ook in staat om talenten aan te trekken voor het verwezenlijken van de ambitieuze plannen. Bovendien dragen ook de investeringen vanuit Vlaanderen en Europa in de Sigmagebieden bij aan waterveiligheid, natuurkwaliteit en toerisme. De Scheldevallei beschermt tegen overstromingen én zorgt voor buffering tegen droogte. Het vele werk van de natuurbeheerders is hierbij essentieel en bouwt de Scheldevallei verder uit tot een veilige en veerkrachtige omgeving voor mens en natuur.

Kasteel van Bornem

51. Wetlands4Cities - Meirdam (Dendermonde)

We willen natte natuur herstellen en zo zorgen voor meer waterbuffering in het gebied Meirdam, onderdeel van de Sint-Onolfspolder te Dendermonde. Het initiatief zal bijdragen aan het nat houden van veen, het droogte en hitte-effect tegengaan en natte biodiversiteit herstellen. De acties gebeuren in het kader van het 'Wetlands4Cities'-project van Natuurpunt en het Interreg-project 'Blue Transition'.

Hoever staan we

In 2024 werd een ecohydrologische studie afgerond die onderzoekt wat de huidige situatie is en wat de nodige ingrepen zijn. Met deze gegevens kunnen concrete inrichtingen voorbereid worden zoals het herstel van natuurlijke waterpeilen, biodiverse sloten en vochtige bloemrijke graslanden.

Wat staat er te gebeuren

Regionaal landschap Schelde-Durme coördineert dit initiatief in samenwerking met Natuurpunt. Het draagt bij aan het Nationaal Park Scheldevallei.

Partners: Natuurpunt, Agentschap voor Natuur en Bos, Provincie Oost-Vlaanderen, Polder Schelde Durme Oost, Stad Dendermonde, De Vlaams Waterweg.

52. Polder Zevenkoten (Dendermonde)

Het gebied 'Zevenkoten' bevindt zich langs de Schelde ten oosten van Dendermonde. Landschappelijk wordt het gekenmerkt door weiland en bos (populieren). De verdroging van het gebied zorgt voor problemen. Het leidt tot een verarming van de biodiversiteit in het gebied en afbraak van veen in de bodem. In lange droogteperioden zorgt een te lage waterstand voor opbrengstverlies voor de landbouw. Het plan is om van Zevenkoten weer een meersengebied te maken dat als een echt sponslandschap water kan bufferen en laten infiltreren.

Hoever staan we

Eind 2023 werd het subsidiedossier 'Sponslandschappen als Denderpraktijk', ingediend met T.OP Dender, goedgekeurd in kader van de subsidieoproep 'Lokale gebiedsdeal droogte 2.0' van de Vlaamse overheid. Maatregelen die zullen uitgevoerd worden zijn het plaatsen van een stuw om de waterafvoer te vertragen en het grondwaterpeil te verhogen, het bevorderen van de infiltratie van hemelwater van grote gebouwen aan de rand van het gebied, vervuild water dat ongewenst het gebied binnenkomt te zuiveren en de waterloop open te leggen en ecologische oeverzones aan te leggen.

Wat staat er te gebeuren

Regionaal landschap Schelde-Durme ondersteunt deze samenwerking. Zevenkoten maakt deel uit van het Nationaal Park Scheldevallei.

Partners: Stad Dendermonde, Polderbestuur Vlassenbroek, Agentschap voor Natuur en Bos, Provincie Oost-Vlaanderen, T.OP Dender, Departement Omgeving.

53. Brownfieldconvenant Interescaut Schelle

De Vlaamse Regering wenst de herontwikkeling van verlaten bedrijventerreinen (brownfields) te stimuleren en te faciliteren in plaats van nieuwe gebieden (greenfields) aan te snijden voor de ontwikkeling van industriële activiteiten, woningbouw of recreatie. De brownfieldconvenanten hebben tot doel investeerders en projectontwikkelaars aan te zetten tot de herontwikkeling van verwaarloosde en/of onderbenutte terreinen voor brownfieldprojecten die een meerwaarde opleveren op sociaal, economisch en/of milieuvlak.

Interescaut is de voormalige elektriciteitscentrale van Electrabel, gelegen langs de Schelde bij de monding van de Rupel. Naast de imposante gebouwen, zoals de oude turbinehal en de aanpalende kantoorgebouwen, heeft de site een oppervlakte van meer dan 70 ha op de oevers van de Schelde. Het is de ambitie om de site te saneren en er een duurzame woon- en natuurontwikkeling van te maken in samenspraak met overheden, burens en andere stakeholders.

Hoe ver staan we

Sinds het startoverleg op 24 maart 2023 en gedurende de zomerperiode 2023 zijn er verschillende thematische werkgroepen doorgegaan rond ruimte, mobiliteit, erfgoed & economie en bodem & landschap. De resultaten werden steeds teruggekoppeld in het projectplatformoverleg. In tussentijd is er meer onderzoek gedaan naar o.a. het mobiliteitsverhaal, het bufferend vermogen van de Maeyebeekvallei en de problematiek omtrent de vliegasserontreiniging op de site.

HET ENGAGEMENT VAN DE PARTNERS

54. Aanpak wateroverlast langs Bosbeek te Boom/Rumst (6_F_0316)

In 2010 legde de provincie Antwerpen een overstromingsgebied aan langs de Molenbeek in Rumst om overstromingen te vermijden in de 's Herenbaan en de omgeving van het park van Boom. Om de kans op wateroverlast nog verder te doen afnemen, plant de provincie Antwerpen nu ook de aanleg van een overstromingsgebied langs de Bosbeek. De combinatie van deze beide overstromingsgebieden zal het risico op overstromingen veel kleiner maken.

Verder wordt er een zandvang voorzien, die het meegevoerde slib in de waterloop moet onderscheppen. Daardoor zullen de vijvers in het park van Boom, waar de Bosbeek doorheen stroomt, minder aanslibben en zuiverder blijven.

De inrichting van het gebied wordt op een ecologische manier uitgevoerd, zodat ook de planten en de dieren profiteren van deze werken. Het overstromingsgebied zal zelf niet toegankelijk zijn, maar vanaf het fietspad is er een mooi uitzicht op de hele zone.

Figuur: situering van de projecten langs de Molenbeek en Bosbeek. Naast het nieuw overstromingsgebied langs de Bosbeek en de herinrichting van het park van Boom wordt ook de Molenbeek thv de Molenstraat in Rumst verlegd.

Hoever staan we

De omgevingsvergunning voor de aanleg van het overstromingsgebied wordt in het voorjaar van 2024 aangevraagd.

Wat staat er te gebeuren

De werken starten in de loop van 2025.

55. Op naar een klimaatrobuust park van Boom! (nieuwe actie SGBP)

Doorheen het park van Boom stroomt de Bosbeek. Deze heeft een breed profiel en is op verschillende plaatsen verbonden met vijversystemen. Dit resulteert in eerder stilstaand water met veel aanslibbing en geurhinder tot gevolg. Aangezien het bovenstrooms debiet beperkt is, zal de provincie Antwerpen in samenwerking met Kempens Landschap vzw en het lokaal bestuur van Boom de waterloop herinrichten opdat het park klimaatrobuust kan worden in de toekomst. Gezien het zeer grote verval tussen het bodempeil op- en afwaarts in het park (4m over afstand van 1km), zal het bestaande systeem van stuwen behouden blijven. De stuwen zijn echter in verval en restauratie ervan dringt zich op.

Hoever staan we

Ontwerpstudie is afgerond.

Wat staat er te gebeuren

In 2024 wordt de samenwerkingsovereenkomst goedgekeurd en de opmaak van uitvoeringsontwerp opgestart.

56. Natuurgebied De Reukens breidt uit met overstromingsgebied De Raafkens (actie 6 F 0315)

Aan de Halfstraat in Aartselaar realiseert de provincie Antwerpen een overstromingsgebied van 3,5 hectare groot. De werken omvatten het uitgraven van 22.680 kubieke meter grond, waardoor meer dan 17,5 miljoen liter water kan opgevangen worden. Voor de aanleg van het nieuwe overstromingsgebied stelde het Agentschap voor Natuur & Bos (ANB) een deel van de gronden ter beschikking. De Raafkens zal dan ook deel uitmaken van natuurgebied De Reukens, dat in eigendom van ANB is. In het overstromingsgebied komen er ook enkele amfibiepoelen. ANB zal na de uitvoering het beheer van het overstromingsgebied grotendeels voor zijn rekening nemen.

Meer info: <https://www.provincieantwerpen.be/aanbod/dlm/dienst-integraal-waterbeleid/projecten/overstromingsgebieden1/aanleggen-overstromingsgebied-aan-de-halfstraat-in-wilrijk.html>

Hoever staan we

De werken zijn afgerond.

Wat staat er te gebeuren

Het gebied werd ingehuldigd op 3 mei 2023.

57. Herwaardering van de Burchtse Scheibeeek (actie 6 F 0340)

Zware regenval zorgt ervoor dat de Burchtse Scheibeeek in Zwijndrecht buiten haar oevers treedt en zo wateroverlast veroorzaakt in de Antwerpsesteenweg en Heidam. De provincie Antwerpen gaat met Blue Deal middelen deze provinciale waterloop herwaarderen en meer ruimte voor water creëren. De betonnen bedding wordt afgebroken, verdiept, verruimd en verlegd. Het water krijgt meer ruimte en kan beter infiltreren in de bodem. Tegelijkertijd zorgt de provincie voor nieuwe kansen voor planten en dieren. Het hoogteverschil aan de monding in de Laarbeek wordt weggewerkt zodat vissen binnenkort de Scheibeeek op kunnen zwemmen. Langs de beek komt ook een strook van bloemenrijk grasland met hoge natuurwaarde. Samen met het herwaarderen van de waterloop gaat de provincie ook al een deel van de geplande fietsstrade F4 tussen de waterloop en de spoorweg aanleggen.

Meer info: <https://www.provincieantwerpen.be/aanbod/dlm/dienst-integraal-waterbeleid/projecten/lopende-projecten/herwaarderen-burchtse-scheibeeek.html>

Hoever staan we

Werken waren gestart in juni 2023, maar door PFAS problematiek werd dit tijdelijk on hold gezet. Werken zijn opnieuw gestart in maart 2024.

Wat staat er te gebeuren

De werken zullen in 2024 afgerond worden.

Burchtse Scheibeeek voor werken

Burchtse Scheibeeek tijdens werken

58. Masterplan herwaardering PFAS-hotspot Zwijndrecht

In het kader van een gecoördineerde en geïntegreerde aanpak van de PFAS-problematiek in Zwijndrecht sloot de Vlaamse overheid op 28 oktober 2022 een Saneringsverbond af met VMM, OVAM, de gemeente Zwijndrecht, Lantis en een aantal milieu- en burgerbewegingen. Dit voorziet dat de Vlaamse overheid 15 miljoen euro vrijmaakt voor investeringen in de leefbaarheid, het landschap en de mobiliteit van de gemeente Zwijndrecht.

De gemeente kan, gedurende een periode van 10 jaar, subsidiedossiers indienen bij de Vlaamse overheid om passende maatregelen op haar grondgebied uit te voeren en zo de nadelige effecten van deze verontreiniging om te buigen in opportuniteiten en koppelkansen.

Al deze subsidieprojecten worden verzameld in een 'Masterplan Herwaardering PFAS-hotspot Zwijndrecht'.

Het Masterplan zal in hoofdzaak invulling geven aan vijf doelstellingen:

- Het robuust maken van de open ruimte;
- Het laten opleven van de publieke ruimte;
- Groenblauwe verbindingen realiseren en toekomstbestendig maken;
- Implementeren van circulair denken;
- Het bevorderen van maatschappelijke verbinding door ruimtelijke ingrepen.

Voor de coördinatie en opvolging van het masterplan is een stuurgroep opgericht, waarin alle partners opgenomen zijn.

Hoever staan we

Het Actieplan 'Recht op Zwijndrecht' werd toegelicht aan het college in zitting van 28/03/2024. Dit actieplan wordt vervolgens voorgelegd aan de stuurgroep ter advies, waarna de leidend ambtenaar van het Departement Omgeving het masterplan als basis voor verdere uitvoering van het project goedkeurt.

Het actieplan omvat 45 waardevolle acties verspreid over het grondgebied van de gemeente, opgesplitst in 7 grote thema's. In het thema 'Beken opwaarderen' zijn 4 acties geformuleerd met als doel de gemeente Zwijndrecht meer klimaatrobuust te maken door meer ruimte te geven aan water, met aandacht voor de beleving en kwaliteit van het water. Van die 4 waardevolle acties binnen het thema water zijn 2 prioritaire acties weerhouden, nl. de opwaardering van de Laarbeek en de inrichting van de Rotbeek.

De Laarbeek heeft op bepaalde plaatsen meer ruimte nodig om water te bufferen en de beleving te versterken. Om de buffercapaciteit van de Laarbeek te vergroten wordt een winterbed aangelegd in de zone tussen Verbrandendijk en Zandstraat. De Rotbeek veroorzaakt wateroverlast in de wijk Smoutpot. Met deze actie wordt onderzocht hoe de Rotbeek en haar bovenlopen en zijbeken meer ruimte kunnen krijgen doorheen het bebouwde weefsel en in de open ruimte. Voor beide acties, zullen na verder onderzoek, meer gedetailleerde en technische acties naar voren komen.

De overige 2 acties uit het thema 'Beken opwaarderen' nl. de opwaardering van de Zwaluweek en Burchtse Scheibeeek, zijn voorlopig niet als prioritair opgenomen, maar worden zeker niet uit het oog verloren.

59. Zwarte Beek in Willebroek

Het zuiveringsgebied Oxdonk omvat delen van de gemeenten Kapelle-Op-Den-Bos, Mechelen en Zemst en is in het Benedenscheldebekken en deels in het Dijle-Zennebekken gelegen.

Het merendeel van de straten in het zuiveringsgebied is voorzien van een gemengde riolering, maar de vuilvracht loost verspreid in de waterlopen Zwarte Beek, Oxdonckbeek en Aabeek en is niet aangesloten op een zuiveringsstation. Om deze vuilvracht te transporteren en te zuiveren kreeg Aquafin de opdracht voor de uitbouw van een KWZI en de aanleg van een collectorenstelsel. (21071 – KWZI Oxdonk - 21070 - Collector Oxdonk – 22017 Collector Oxdonk fase 2.).

Het gaat hierbij om een behoorlijke vuilvracht: 1748 IE in toestand B/C en 2201 IE in toestand D.

Hoever staan we

Er zijn al vele jaren verstreken sinds de opdracht aan Aquafin werd toegewezen. Het project liep veel vertraging op door o.a. problemen met de implantatieplaats van de KWZI. Sinds kort is er weer beweging in het dossier. Na overleg van Aquafin met de belangrijkste adviesverlenende instanties en de gemeente is een compromis bereikt omtrent de locatie van de KWZI.

Wat staat er te gebeuren

Eens alle details qua toegangs- en werfweg uitgeklaard zijn, kan het RUP opgestart worden. Aansluitend kan dan het tracé van de bovengemeentelijke collectoren vastgelegd worden.

60. **Optimalisatie van het peilbeheer in de Damsloot gelegen in de Damvallei door aanpassen van de stuw Asserij naar een regelbare en vismigreerbare stuw.** (Hefboomproject Natte Natuur) ([Actie 4B B 0287](#))

De Damsloot bevindt zich helemaal opwaarts langs de Bovenzeeschelde te Destelbergen. Binnen het laagveenecosysteem van de Damvallei wordt gestreefd naar de doelvegetaties drijftillen/overgangsveen, eutroof water en blauwgrasland. De hydrologie van dit kwetsbare gebied blijft een aandachtspunt vanuit het waterbeheer.

Om deze doelen te bereiken zullen een aantal ruimingswerken en herinrichtingswerken uitgevoerd worden in functie van een optimale afwatering. Voor een gepaste hydrologie is een actief peilbeheer noodzakelijk. De provincie Oost-Vlaanderen plant het ruimen en herinrichting van een aantal waterlopen in de Damvallei in 3 fases:

Fase 1: Slibruiming en oplossen van 2 vismigratieknelpunten van de Damsloot tussen Asserij en het Damslootmeer – uitgevoerd in 2018/2019

Fase 2: Vervanging van de vaste stuw Asserij door een regelbare stuw

Fase 3: Sanering en herinrichting van de Damsloot en deels Kolkbeek tussen E17 en de R4

Het voorliggend project betreft de tweede fase – vervangen van de stuw Asserij. Deze vaste stuw heeft een grote invloed op de afwatering van het zuidoostelijk kwadrant van het habitatrichtlijngebied De Damvallei opwaarts de R4/E17. Dit gebied watert af via de Damsloot/Mostbeek naar De Schelde. De stuw werd geïnstalleerd bij de aanleg van de

R4/E17 om wijzigingen in de waterhuishouding te voorkomen in functie van het behoud van de veenlagen. Een ver doorgedreven drainage van het gebied zou kunnen leiden tot inklinken van de veenlaag, wat nefast is o.a. voor de stabiliteit van de aangelegde verkeersinfrastructuur.

Om dat te kunnen realiseren zal de huidige stuw in beton ca. 20cm worden verlaagd tot het gemiddelde waterpeil van het afwaarts pand (3.20m TAW). Stroomopwaarts daarvan worden vier vistrappen gerealiseerd waardoor het peil maximaal tot ca. 3,80m TAW opgestuwd. De trappen worden uitgewerkt als V-vormige overlaten. In de vistrappen worden ook nog kantelstuwen voorzien om de peilen indien nodig bijkomend te regelen. Daardoor kan elk gewenst peil tussen 3.20m TAW en 3.80m TAW worden ingesteld.

Het in te stellen peilregime zal worden vastgelegd in een **peilafsprake**. Er wordt voorzien in een real-time monitoring van de waterpeilen. De peilafspraken kunnen in onderling overleg worden bijgesteld in functie van de beoogde doelen.

Hoever staan we

De werken werden in het najaar van 2023 uitgevoerd.

Wat staat er te gebeuren

De werking van de vismigreerbare en regelbare stuw wordt verder geëvalueerd mbt tot het peilbeheer en de vispopulatie.

Stuw Asserij

61. Water-Land-Schap 'Barbierbeek verbindt'

De Barbierbeekvallei ligt in het noordoosten van Provincie Oost-Vlaanderen in het Waasland. Het Water-land-schap-project 'Barbierbeek verbindt!' wordt getrokken door de Provincie Oost-Vlaanderen.

Hoever staan we

Het Water-land-schap-project heeft verschillende doelen waaronder o.a. het inrichten van bufferzones (waterlopen en poelen) ifv de aanpak van de waterkwaliteit en de realisatie van soortgerichte acties. Naast de inrichting en beheer van bufferzones op gronden in eigendom van de provincie biedt de provincie in het kader van de uitvoeringsinitiatieven ook een vergoeding (subsidie) aan voor het uitvoeren van een aangepast beheer langs de gerangschikte waterlopen in het projectgebied. Dit is uitgewerkt in een provinciaal subsidiereglement (<https://oost-vlaanderen.be/werken-en-ondernemen/landbouw/subsidies/vergoeding-voor-het-uitvoeren-van-beheermaatregelen-binnen-het-p.html>)

In een periode van vier jaar (2021 t.e.m. 2024) zijn er 78 verschillende overeenkomsten afgesloten. In 2023 omvatte de overeenkomsten 10 ha bufferzones langs de Barbierbeek (33 overeenkomsten).

Bij de verdere uitwerking van het Landinrichtingsproject wordt er gekeken of er en zo ja welke instrumenten Landinrichting er nodig zijn om bufferzones op zijn minst langs de Barbierbeek te realiseren.

Binnen het projectgebied in de gemeenten Kruibeke, Temse, Sint-Niklaas en Waasmunster ondersteunt het Regionaal Landschap Schelde-Durme acties op terrein die het groenblauwe netwerk versterken en uitbreiden. De regio is rijk aan waardevolle poelen waar extra aandacht naar gaat: niet alleen aanleg, behoud en herstel maar sinds kort ook het bufferen van de poelen van omliggend landgebruik. Dit bufferen gebeurt via een specifieke overeenkomst rond het ecologisch beheer van de oevers en de directe omgeving van poelen.

Scheldehaven

DE TOESTAND DIE WE WILLEN BEREIKEN

waterkwaliteit

De Scheldehaven is een aandachtsgebied klasse 5. Het gebied zal de goede ecologische toestand niet bereiken in 2033, maar er is wel potentieel voor een sterke vooruitgang (mits uitvoering van de acties in SGBP3 en SGBP4.)

wateroverlast

Het overstromingsrisico (getroffen personen) is laag.

watertekort

Een aandachtspunt voor het gebied Scheldehaven is het garanderen van voldoende water, wat steeds meer een uitdaging wordt gezien de droogte ten gevolge van de klimaatverandering. Dit is belangrijk voor de nuttige functies van de waterloop - namelijk het voorzien in havenfaciliteiten en het vrijwaren van de nautische toegankelijkheid in de Schelde en de dokken - en voor het bereiken van de goede toestand (onder meer stijging zoutgehalte).

waterbeleving

Minder relevant voor Scheldehaven.

- [Meer info: bekkenspecifiek deel Benedenscheldebekken](#)

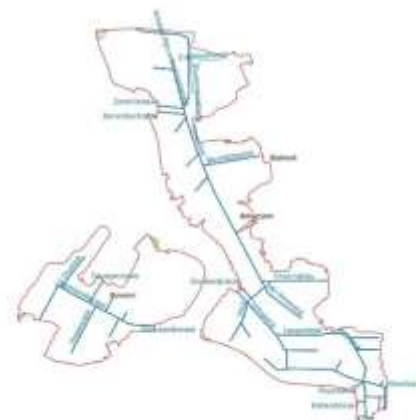
SAMEN WERKEN WE AAN WATER

Het is belangrijk dat de vele actoren en bedrijven in het gebied samenwerken om de doelen van het waterbeleid te halen én de goede werking van de haven te garanderen. Hiertoe kwamen onder meer Port of Antwerp-Bruges en VMM tot een overeenkomst in 2022, waarbij via een jaarlijkse werkagenda intensief wordt samengewerkt. POAB ambieert naast een propere haven (clean port), dat de haven toegankelijk blijft voor alle schepen en er voldoende water beschikbaar is voor de industrie. VMM stelt zich op als oplossingsgerichte partner.

Gezamenlijk streven we naar de goede ecologische en chemische toestand van het oppervlaktewater en de goede kwantitatieve en chemische toestand van het grondwater in het havengebied. We sporen bedrijven aan om in te zetten op duurzaam, slim en circulair watergebruik. Om deze ambities waar te maken, moet er toekomstgericht gedacht en proactief gehandeld worden, moet bij voorkeur ingezet worden op een preventieve aanpak i.p.v. een curatieve aanpak en zijn stakeholdermanagement en omgevingscommunicatie belangrijk.

Er zijn heel wat onderzoeksinstellingen en -programma's die toegepast onderzoek doen naar optimalisaties van de bedrijfsprocessen in functie van een verminderde impact op de leefomgeving.

- [Meer info: bekkenwebsite Benedenscheldebekken en bekkenspecifiek deel Benedenscheldebekken](#)

HET ENGAGEMENT VAN DE PARTNERS

62. We werken verder aan de monitoring en aanpak van PFAS ([actie 7B_H_0021](#))

De Vlaamse opdrachthouder PFAS heeft 4 concrete onderzoeksvragen voorgelegd:

1. Hoe gedraagt PFAS zich in de Schelde? Is er een evolutie in tijd en ruimte?
2. Verschilt transport doorheen Schelde voor verschillende PFAS?
3. Zijn de berekende vrachten vergelijkbaar met Nederland?
4. Wat is de rol van de haven in het transport van PFAS?

Hoever staan we

Door MOW en VMM werd een rapport opgemaakt waarbij de PFAS-vracht voor 5 verschillende componenten wordt ingeschat langsheen de Beneden-Zeeschelde. Uit de berekende vrachten blijkt dat de vracht voor PFOS, PFOA, PFHxA niet toeneemt op het traject van Rupelmonde tot aan de Nederlandse grens. Voor PFBS en PFBA wordt een toename van de vracht vastgesteld op het traject ter hoogte van de Antwerpse haven. Op basis van de huidige metingen kan dit vooralsnog niet gericht aan een bron toegewezen worden.

Wat staat er te gebeuren

POAB wil de kennis over PFAS in de Antwerpse havendokken uitbreiden (aanwezigheid in oppervlaktewater en slib, eventueel verband Antwerpse haven in PFAS-concentraties Westerschelde) aan de hand van een meetcampagne in 2023.

VMM werkt mee aan de uitwerking van een gebiedsdekkende aanpak van de PFAS-problematiek. Er wordt onder meer gezocht naar structurele oplossingen voor de omgang met PFAS-houdende baggerspecie en grondwater.

Studieopdracht (PFAS in de haven) loopt evenals voorbereiding uitwerking van gebiedsgerichte aanpak (focus grondwater).

63. POAB werkt een actieplan aandachtstoffen uit ([actie 7B_H_0021](#))

POAB maakt per geselecteerde prioritaire aandachtstof voor water(bodem) in het havengebied een actieplan op om de doelstellingen van de kaderrichtlijn water te bereiken.

Hoever staan we

Verder afronden van de studiefase:

- Selectie van prioritaire aandachtstoffen voor het havengebied
- Integreren van de vaststellingen vanuit ter beschikking zijnde instrumenten (omgevingsvergunningen met stedenbouwkundige handeling, watertoets, milieueffectenrapportage, exploitatie van een ingedeelde inrichting of activiteit, afleveren watercaptatievergunningen) m.b.t. relevante bronnen voor de verschillende aandachtstoffen.

Wat staat er te gebeuren

PoAB werkt in samenwerking met VMM een actieplan uit waarbij per aandachtparameter alle instrumenten worden geëvalueerd die de kwaliteit kunnen verbeteren. De lijst van aandachtparameters wordt in onderling overleg met VMM bepaald.

Onderzoek lopende om impact te bepalen van toename verzilting op corrosiesnelheid van eigen assets (o.a. kaaimuren) via een project in EU Call Climate Resilient & Safe Ports in samenwerking met Hogere Zeevaartschool.

Taskforce waterkwaliteit Antwerpen opgericht ter voorbereiding van uitdagingen m.b.t. behalen doelstellingen KRW: onderzoek en dossiervoorbereiding mbt doelverlaging/termijnuitstel en verbeterstrategie.

64. Analyse van de bestaande afspraken omtrent watertoevoer en -afvoer tussen Havenbedrijf en andere waterbeheerders ([actie 5B_G_009](#))

Een verdere verzilting van de dokken kan consequenties hebben voor het Albertkanaal. De sluis van Wijnegem is een stuk landinwaarts gelegen waardoor een mogelijke verzilting weinig weerstand ondervindt tot aan de sluis. Wanneer dat traject zou verzilten, heeft dit mogelijk ook gevolgen voor grondwater, nabijgelegen grondwaterwinningen en de inname van oppervlaktewater door Water-Link thv het Netekanaal. Om verzilting tegen te gaan zouden de dokken zo zoet mogelijk moeten gehouden worden als buffer tussen Schelde en Albertkanaal, maar door het zoetwatertekort gebeurt net het omgekeerde.

Hoever staan we

POAB werkt aan een aanpak om de verziltingsproblematiek te beheersen. Er is reeds in kaart gebracht wat de impact is van de verzilting op de ecologie, industrie en het grondwater (o.a. via de hemelwaterstudie). Door de KULeuven werd in opdracht van POAB een waterbalansmodel opgemaakt incl. zoutmodule voor de linker- en rechteroever. Hiermee kan de impact van maatregelen ingeschat worden.

Tijdens droogte wordt de impact van maatregelen via het Vlaams Reactief Afwegingskader opgevolgd vanuit de droogtecommissie: scenario's op korte termijn en de opvolging van reactieve droogtemaatregelen voor het systeem Maas, Albertkanaal en Kempische kanalen (incl. havengebied Antwerpen).

Wat staat er te gebeuren

Onderzoek naar mogelijke remediërende maatregelen (2024) ter voorbereiding van een eventuele aanvraag vanuit POAB tot aangepaste norm voor linker- en rechteroever bij de volgende stroomgebiedbeheerplannen.

POAB zet actief in op gesprekken met RWS en DVW om het waterpeil tijdens droogte op het gewenste niveau te houden. Een samenwerkingsovereenkomst met DVW wordt hiervoor eerstdaags ondertekend. Een afspraak met RWS is uitgebreid om ook in droge periodes (extra) water geleverd te krijgen.

Workshops met verschillende stakeholders worden ingepland in 2024 om een selectie te maken van mogelijke te implementeren zoutwerende maatregelen.

65. **Opmaak duurzaam waterkwantiteitsbeheer voor de Antwerpse Haven in samenwerking met de stakeholders ([actie 3 B 0009](#) & [actie 5B G 0009](#))**

POAB zet actief in op het beheer van de dokpeilen zodat de haven toegankelijk blijft voor alle schepen. Tijdens aanhoudende droge periodes neemt het Maasdebiet namelijk sterk af, waarbij het Vlaams Gewest volgens het Maasafvoeroverdrag de onttrekking van Maaswater in functie van de Maasafvoer dient te verminderen.

Om voldoende diepgang te blijven garanderen op het Albertkanaal en de Kempense kanalen en om te voldoen aan de waterbehoefte, zet De Vlaamse Waterweg mobiele en vaste pompen in op de sluizen van het Albertkanaal. Dit zorgt voor een verhoogde druk op het dokpeil op de Antwerpse haven op rechteroever en zorgt voor uitdagingen om de toegankelijkheid van de haven te garanderen.

Daarnaast zet POAB ook in op het bekomen van duurzame oplossingen vanuit circulair perspectief voor het industrieel waterverbruik in het havengebied. Ook heel wat technologieleveranciers en overheids- of kennisinstellingen werken actief aan deze problematiek. POAB werkt hierbij samen met deze stakeholders o.a. via het CIW platform circulair watergebruik.

Hoever staan we

Via een dokpeilapp doen we aan proactief dokpeilbeheer. We hebben een proactief en datagedreven dokpeilbeheer operationeel. Verder zetten we ook sterk in op samenwerkingen met andere waterwegbeheerders.

We zetten in op het verhogen van het bewustzijn van de waterproblematiek bij diverse stakeholders. Dit doen we o.a. door de organisatie van een netwerkevent zoals deze die plaatsvond op 3 mei 2023.

Wat staat er te gebeuren

POAB verfijnt de dokpeilapp door een verdere uitbouw met real time data.

We doen testen met vaste en mobiele pompen aan de sluizen om, in geval van droogte, water over te pompen van de Schelde naar de dokken en zo het dokpeil voldoende hoog te houden.

We brengen in kaart waar er zich grote lekken bevinden in de sluisdeuren om ervoor te zorgen dat er zo weinig mogelijk brak water van de dokken naar de Schelde lekt en verloren gaat.

POAB zet verder in op het faciliteren om oplossingsrichtingen te bekomen over de bedrijfsgrenzen heen. POAB in samenwerking met VITO heeft gesprekken lopen met verschillende stakeholders voornamelijk uit de chemie om gezamenlijk een subsidieproject rond het hergebruik van effluent op te zetten. Opstart is voorzien voor najaar 2024.

66. Opportunities voor structuurverbeterende maatregelen nagaan en genomen maatregelen monitoren ter hoogte van de dokinfrastructuur ([actie 8A_G_003](#))

We stimuleren het leven in het dokwater. Vissen kunnen dankzij de creatie van een paaizone hun eitjes leggen op een veilige plaats. Verder onderzoek naar onderwaterfauna laat ons toe gericht actie te ondernemen om de biodiversiteit te verbeteren

Hoever staan we

Onderzoek over efficiëntie van reeds bestaande structuurverbeterende maatregelen (UA) in samenwerking met VMM is afgerond. Vooral talud-zones en vispaaiplaatsen worden als zeer efficiënt beoordeeld.

Wat staat er te gebeuren

POAB evalueert systematisch de implementatie van mogelijke structuurverbeterende maatregelen bij geplande infrastructuurwerken.

67. Bouwen van een vispaaiplaats in het wachtdok voor lichters ten noorden van de Noordlandbrug (8A_G_0004)

Hoever staan we

De werken voor het wachtdok zijn in volle uitvoering.

Wat staat er te gebeuren

De vispaaiplaats zal in maart 2024 verbonden worden met het Wachtdok dat in verbinding staat met het Schelde-Rijnkanaal. Hiermee komt het waterniveau in de vispaaiplaats op definitief peil en kan ze in werking treden.

Aanbevelingen

Realiseren van de Sigma-projecten (Blue Deal actie 6_G_0017)

De uitvoering van het Sigma-plan is cruciaal voor de veiligheid van overstromingen in het Benedenscheldebekken. Er staan nog heel wat projecten op de planning met als uiterste realisatiedatum 2030. Door investeringen in het geactualiseerde Sigma-plan uit te stellen, vergroot de kans op ongewenste overstromingen die schade veroorzaken en stijgt het risico aanzienlijk. **Het is dus noodzakelijk dat de nodige budgetten voorzien worden om het geactualiseerde Sigma-plan onverwijld verder te kunnen uitvoeren.**

Daarnaast lopen een aantal projecten vast op juridische procedures, onder meer ter hoogte van de Durme, welke lokaal aanleiding hebben gegeven tot bijkomend risico op wateroverlast tijdens de jaarwisseling. Voor projecten van algemeen belang, zoals het Sigma-plan, betekent dit, naast een ongewenst uitstel in het bereiken van een noodzakelijk beschermingsniveau, ook een bijkomende uitputting van publieke middelen. Zelfs op het moment dat een omgevingsvergunning wordt verkregen en de aannemer werd aangesteld, kan de vergunning alsnog vernietigd worden, wat leidt tot schadeclaims van de aannemer ten aanzien van de overheid. Deze problematiek wordt ook gesignaleerd bij de verwezenlijking van andere projecten met een openbaar belang, zoals de moeizame inplanting van nieuwe rioolwaterzuiveringsinstallaties. **Het bekkenbestuur vraagt om de complexiteit van vergunningsaanvragen voor projecten van algemeen belang te evalueren.**

Uitbouw van bovengemeentelijke saneringsinfrastructuur i.f.v. de vooropgestelde reductiedoelen voor fosfor en stikstof

Uit een prognose van Aquafin m.b.t. uitgevoerde en geplande bovengemeentelijke saneringsprojecten, toegelicht aan het Overleg van Bekkensecretariaten (OBS) in april 2024, blijkt dat met de huidige beschikbare budgetten de reductiedoelen voor fosfor en stikstof verre van gehaald worden tegen 2027. Er is dus nood aan bijkomende budgetten. Maar zelfs mits bijkomende budgetten, zal 2027 onhaalbaar zijn omwille van de lange doorlooptijd van dergelijke saneringsprojecten. Desondanks is **het bekkenbestuur van mening dat het de doelstelling moet zijn om tegen 2027 alle nodige projecten op zijn minst aan te besteden.**

Meer dan een jaar na inwerkingtreding van de nieuwe samenwerkingsovereenkomst tussen de NV Aquafin en het Vlaams Gewest, en ondanks herhaaldelijke vragen vanuit het overlegplatform van de bekkensecretariaten, kan Aquafin geen verdere duidelijkheid geven over de manier waarop Aquafin haar 'matchmaking' rol zal spelen binnen de gebiedsgerichte werking, **noch op welke manier het bekkenbestuur haar decretaal**

vastgelegde adviserende rol m.b.t. investeringsprogramma's kan spelen. Het bekkenbestuur vraagt aan Aquafin om hier zo snel mogelijk een voorstel over op tafel te leggen.

Aquafin kan volgens de bespreking op het overleg bekkensecretariaten momenteel geen zicht geven op de stand van zaken van de reductiedoelen per waterlichaam. Verdere inschattingen over het al dan niet halen van de ruimere doelstellingen m.b.t. de goede toestand tegen 2027 worden hierdoor zo goed als onmogelijk. Zonder deze info is het bovendien moeilijk voor de bekkenstructuren om onderbouwde adviezen te geven over nieuwe investeringsplannen van Aquafin. **Het bekkenbestuur vraagt dan ook aan Aquafin om de prognoses mbt het halen van de reductiedoelen per waterlichaam over te maken aan het bekkensecretariaat.**

Naast reductiedoelstellingen voor waterlopen zijn er ook IHD-doelstellingen voor natte natuurclusters en soorten binnen waterlopen. **Het bekkenbestuur vraagt om de reductiedoelen ook integraal op te vatten, rekening houdend met doelstellingen vanuit andere beleidskaders.**

Langlopende bovengemeentelijke rioleringsdossiers

- Verbindingsriolering Kwetsenbeek (Grote Molenbeek- Vliet)

Gezien de situering van dit dossier in de bovenloop van de Vliet-Grote Molenbeek en de jarenlange moeilijkheden rond dit project, vraagt het bekkenbestuur om met spoed verder te werken aan dit dossier.

- KWZI Oxdonk (Kappelle-Op-Den-Bos, Mechelen – Zwarte Beek – deel Zijlopen Schelde-Rupel)

Het bekkenbestuur vraagt aan alle partners samen werk te maken van deze dossiers.

Uitvoeren van het Project- en actieplan Groot Schijn

Vanuit het watersysteem van het Groot Schijn zijn er bezorgdheden ten aanzien van de ontwikkeling van het bedrijventerrein de Lage Keer, wat gepaard gaat met de aanleg van netto 130ha nieuwe verharding. Dit heeft mogelijks een belangrijke impact op de aanvulling van de grondwatertafel in de Schijnvallei.

De groenblauwe verbinding tussen de vallei van het Groot Schijn doorheen het toekomstige bedrijventerrein richting SBZ Ranst en de vallei van de Tappelbeek (Netebekken) is cruciaal.

Een verlegging van de Grote Merriebeek buiten het valleigebied is eveneens niet wenselijk.

VMM sluit de Vliet gravitair aan op de Rupel

De gravitaire aansluiting van de Vliet op de Rupel is een belangrijke actie om de doelstellingen uit het stroomgebiedbeheerplan te halen en om de waterveiligheid op lange termijn te garanderen.

Evenwel blijkt uit de eerste ramingen dat hier een grote investeringskost tegenover staat vanwege de complexiteit voor de aanleg van een duiker onder het Zeekanaal (grootte-orde 12 miljoen euro). Dit overschrijdt de reguliere budgetten van VMM als waterbeheerder.

Het bekkenbestuur vraagt om actief te zoeken naar middelen voor realisatie van dit project. Enkel via een samenwerking tussen meerdere partijen of subsidiëring via overige middelen kan dit project gerealiseerd worden.

BENEDENSCHELDE
BEKKEN